

Herjava avarii põhjustaja võeti vahi alla

Kohus andis loa võtta kaheks kuuks vahi alla 2024. aasta detsembris Herjaval noore inimese surmaga lõppenud avarii põhjustanud Andrei Škenini, kelle politsei tabas taas purjuspäi roolist.

Haapsalu politseijaoskonna menetlusgrupi juhi asendaja Raido Laupa sõnul sai politsei 18. juuli öhtul teate, et Taebla toidupoe juures on joobekahtlusega autojuht. „Reageerinud politseipatrull leidis eest 38aastase mehe, kes oli välisel vaatlusel alkoholi tarvitanud,” ütles Laupa. Tema sõnul oli mehe masinas lahtine alkohol.

2024. aasta jõulude eel põhjustas Andrei Škenin kaubiku roolis raske avarii. POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET

Alkoholi tarvitamise tunnuste- ga autojuht toimetati edasisteks toiminguteks jaoskonda. „Jaoskonnas kontrolliti tema joovet, mis kinnitas nii alkoholi tarvitamist kui viitas ka narkootikumide manustamisele,” ütles Laupa. Politseinikud pidasid mehe kinni.

Lääne ringkonnaprokuratuuri prokuröri Indrek Kalda sõnul oli kinni peetud mees korduvalt õiguskaitseasutuste huviorbiiti sattunud Andrei Škenin. Pärast mehe kinnipidamist 18. juulil taotles prokuratuur tema vahistamist, mille Pärnu maakohus

20. juulil rahuldaski, võttes Škenini esialgu kaheks kuuks vahi alla. Škenin on süüdistatav teiseski kriminaalasjas, mis puudutab 23. detsembril 2024 Herjaval noore inimese surmaga lõppenud avarii põhjustamist.

Süüdistuse kohaselt juhtis Škenin 2024. aasta 23. detsembril hilisõhtul joobeseisundis mootorsõidukit, millega kaldus vastassuunavööndisse. Oma suunavööndisse järsult tagasi pöörates põrkas ta kokku sõiduautoga BMW. Õnnetuse tagajärjel hukkus sündmuskohal BMW kõrvalistu-

ja, 20aastane mees. Autot juhtinud 18aastane mees viidi raskest seisust haiglasse.

Prokuratuur süüdistab Škeninit joobes juhtimise tagajärjel surma põhjustamises. Talle on esitatud süüdistus paragrahviga, mis näeb karistusena ette kolmekuni 12aastast vangistust.

Kohtuistungid Škenini üle pidid algama tänava märtsis, kuid on seni ära jäänud süüdistatava ja tema kaitsja haigestumise tõttu. Kalda sõnul algab kohtuasja arutamine kohtus esmaspäeval, 3. augustil. **KAIRE REILJAN**

● STREIGIOHT

Töötüli võib viia Vormsi laevaliini pika streigini

Riiklik lepitaja lõpetas Eesti meremeeste sõltumatu ametiühingu (EMSA) ning aktsiaseltsi Kihnu Veeteed vahelise kollektiivse töötüli lepitusmenetluse tulemuseta. Ametiühing ei välista võimalust, et ees võib seista pikk streik.

JUHAN HEPNER
juhan@le.ee

Kihnu Veeteed veab reisijaid Vormsi, Kihnu, Manilaiu, Sõru-Triigi ja Piirissaare liinil. Möödunud pühapäeval pidasid EMSA liikmetest meremehed Vormsi ja Kihnu liini laeval tunnise hoiatusstreigi. Põhjus on EMSA ja laevafirma vahel tänava kevadel alanud, aga seni tulemusteta läbirääkimised kollektiivlepingu sõlmimiseks. Vaidlus käib eeskätt töötasude üle.

EMSA esimees Jüri Lember ütles Lääne Elule, et põhipalkade töötasude tõstmise soov on ametikohtade kaupa erinev. „Enamikul ametikohtadel on see 15 protsenti. Kui samaaegselt loobutakse niinimetatud tulemustasust, mis moodustab, kui seda makstakse, 12,5 protsenti tänasest töötasust, on põhipalkade kasvu peale vaja lisaraha 2,5 protsenti,” märkis ta.

Tema sõnul kõrgeim nõue on madruste põhipalgaks 1800 eurot, mis on 32 protsenti enam kui tänane põhipalk. „Kuid taas tulemustasu ära võttes on tõus pelgalt 19,5 protsenti, mis on rahas 265 eurot kuus juurde. Madruste on ettevõttes arvuliselt kõige rohkem ja see ajabki kaalutud keskmise protsendi kõrgeks, kuid et nende ametipalk on kõige madalam, ei ole summa rahaliselt märkimisväärne. Üks protsent palgatoosu kaptenil on 27 eurot, madrusel 13,5 eurot,” rääkis Lember.

Sõltub riigihangetest

Kihnu Veeteede juhi Jaak Kaabeli sõnul on ettevõtte eripära, et kogu sissetulek tuleb riigile pikaajaliste lepingute alusel fikseeritud tasu eest teenuse pakkimisest, mis tähendab, et tulu on fikseeritud, kuid kulu mitte.

„Hagnetel on konkurents tihe. Selle tulemusel on meie kasu-

Vormsi liinil võib tulla pikk streik, kui Kihnu Veeteed ja ametiühing ei jõua kokkuleppele.

mimarginaal olnud viie protsendi ringis ja miljonitesse ulatuvaid kasumeid meil pole,” ütles Kaabel.

„Oleme regionaalne ettevõtte, mis tegutseb maksumaksja raha toel paljuski just kohalike elanike heaks. Seega peab praegu kindlasti korrigeerima ootusi tööandjale. Kui tõstaksime töötasusid ja hüvesid EMSA nõutud suuruses, ei oleks ettevõtte majanduslikult jätkusuutlik ega suudaks konkureerida järgmistel hangetel. Emmal-kummal juhul pole varsti võimalik enam töötajatele tööd pakkuda,” rääkis Kaabel.

„Kuna töötame riiklikest dotatsioonidest, saab küsitud töötasude ja hüvede tõus tulla ainult täiendavast dotatsioonist ehk Eesti maksumaksja taskust. Pikas vaates tähendaks see tõenäoliselt ka kõrgemat piletihinda reisi- sijaile olenemata sellest, milline ettevõtte neid laevaliine opereerib,” lisas ta.

Ei välista pikka streiki

Riikliku lepitaja ettepanek ei sisaldanud Lemberi sõnul kollektiivlepingus kokku leppimist, vaid pelgalt ametipalku ja neid-

ki ilma tulevase indekseerimis- valemiga.

„Lisaks jäid lepitaja pakutud ametipalga määrad alla juba 2026. aasta algusest enamikule töötajatele makstavatele töötasudele. Ehk me ei saanud mitte kuidagi sellise pakkumisega leppida,” märkis Lember.

„Kuna riiklik lepitaja oli tutvunud nii tööandja võimalustega, EMSA soovide kui ka seniste läbirääkimiste argumentidega, siis oli see nii-öelda kirik keset küla pakkumine, mis meie hinnangul oli tasakaalus ja mõist-

lik,” rääkis Kaabel riikliku lepitaja pakutu kohta.

Lemberi sõnul on kollektiivlepingus tegelikult rida teisigi teemasid, milles soovitakse kokku leppida, kuid pärast lepitusprotsessi jättis ametiühing enamiku lisaraha nõudvaid sätteid välja.

Lemberi sõnul jätkas ametiühing nüüd läbirääkimisi Kihnu Veeteedega, saates kirja kollektiivlepingu projekti kompromissvariandiga. „Ootame vastust hiljemalt viiendal augustil tööpäeva lõpuks. Tulenevalt Kihnu Veeteede vastusest või ka mittevastamisest otsustame järgneva tegevuse. Teatavasti on meil nüüd seadus-

lik õigus alustada kahenädalase etteteatamisega pikka streiki,” ütles Lember. Kihnu Veeteede 42 statsionaarset laevapere- liikmest kuulub Lemberi sõnul 29 ametiühingusse.

„Pühapäeval sain kinnituse, et töötajad eriti ühetunnise hoiatusstreigi mõjusse ei usu ja on seetõttu valmis ka pikaks streigiks. EMSA-l on piisavalt raha, et nende väikeste meeskondadega streiki kasvõi kuude kaupa. Siis streigime täpselt nii kaua, kuni kokkuleppeni jõuame,” ütles ta.

„Ma muidugi ei kujuta hästi ette, kuidas väikesaarte Kihnu ja Vormsi elanikud ja külastajad siis reisivad. Eks kliendid, kes reisivad ärajäämise tõttu kahju kannatavad, esitavad kahjunõuded Kihnu Veeteedele,” lausus Lember.

Ametiühing nuriseb laevafirma juhi tasu üle

Kaabel ütles, et praegu on keeruline kommenteerida, mis edasi saab. „Meie hinnangul peaks EMSA oma ootustele tõsiselt otsa vaa-

tama. Võib olla tasuks pilk heita Eesti majandusruumi olukorrale ka üldisemalt. Mina ei ole tähele- danud, et Eestis laiemalt praegu palgaralli käiks,” märkis ta.

„Oleme tõstnud laevameeskondade töötasusid ja kaasnevaid hüvesid summaarselt viimastel aastatel kiiremas tempos, kui on olnud Eestis elukalliduse tõus. Tööjõukulu fondi väljamaksed on 2023. aasta algusest kuni eelmise aasta lõpuni kasvanud kumulatiivselt 47 protsenti ning elukallidus ehk tarbijahinna indeks on samal perioodil tõusnud kumulatiivselt 18,5 protsenti,” lausus Kaabel.

● **Tema sõnul kõrgeim nõue on madruste põhipalgaks 1800 eurot, mis on 32 protsenti enam kui tänane põhipalk.**

Lemberi sõnul Kihnu Veeteede ainuke juhatuse liikme palga. „Lugesed ettevõtte 2025. aasta majandusaasta aru- annet näeme, et tegevjuhtkonnale makstud tasud kasvasid aastaga 12,4 protsenti, mis on teeb 992 eurot kalendrikuus. Kui arvestada, et ettevõtte on üks juhatuse liige, siis oli tema igakuine tasu 2025. aastal 9000 eurot kalendrikuus, mis on ettevõtte suurus ja töötajate arvu arvestades ülemäärane kõrge,” heitis ametiühingu juht ette.

„Ei ole normaalne, et laevakaptenid, kes on oma ala professionaalid ja vastutavad igapäevaselt inimeste ja riigi vara eest, saavad ettevõttes umbes kolm korda väiksemat töötasu kui tegevjuht. Isegi rahvusvahelise suurettevõtte nagu Tallinki juhid ei saa oma laeva kaptenite töötasudest kõrgemat palka,” lausus Lember.

● **Swedbanki kaardimaksete andmete järgi kasvas teises kvartalis kogu eratarbimine kiiresti, mis näitab, et inimesed kulutavad jaekaubanduse kõrval oma raha rohkem mujal.**

Omanik ei saa muinsuskaitsega kokkuleppele, maja ent kõduneb.

KAIRE REILJAN

● HAAPSALU VANALINN

Vaidlus muinsuskaitsega laseb majal laguneda

Haapsalu vanalinnas Võnnu tänava alguses laguneb aastaid maja, mille restaureerimise detailides muinsuskaitseamet ja omanik ei suuda üksmeelt leida.

LIINA VALDRE
liina@le.ee

Ameti Läänemaa nõuniku Kalli Pesti sõnul on maja rahuldavas tehnilises seisukorras – katus peab ning tõsiseid vajumisi, deformatsioone ja mädanikukahjustusi pole. Enamik detaile nagu avade piirded ja veelauad, aknaluugid ja laudis on hästi säilinud ning täiesti restaureeritavad.

Maja välisviimistlus on ent Pesti sõnul väga kulunud ning sel moel ka ilmastiku meelevaldas. Muinsuskaitseamet vaatas maja seisukorra viimati põhjalikult üle 2025. aasta sügisel. „Omanikud on kursis muinsuskaitsealal kehtivate reeglitega, kuid ei ole ilmselgelt maja järjepidevalt hooldanud,” nentis Pests.

Omanikele ettekirjutusi amet siiski teinud ei ole ega ole rakanud ka sunniraha.

Muinsuskaitse esitas uued tingimused

Maja omanik Merli Siff tellis eelmisel aastal uue eskiisprojekti ja taotles muinsuskaitse eritingimuste uut koostamist. Amet väljastas eritingimused 2025. aasta detsembris.

„Praegu on muinsuskaitsealased nõuded eritingimustega fikseeritud ning loodetavasti on käimas projekteerimine. Kuigi eritingimuste eelnõule esitati hulgaliselt vastuargumente, saime leevendusi ja parandusi teha vaid mõnes punktis,” selgitas Pests.

Eritingimuste kohaselt ei luba amet maja detailirohkeid ja algupäraseid lääne- ja põhjapoolseid välisseinu väljastpoolt soojustada. Seega laudist ja detaile eemaldada ei tohi, need tuleb puhastada, vajadusel remontida või restaureerida ja värvida linaõlivärviga.

Võnnu 1 elamu asub Haapsalu muinsuskaitsealal ning on kaitsekategooriasse. B-kategooria hoone on kultuuriväärtuslik või silmapaistva mõjuga hoone, mille puhul säilitatakse või võimaluse korral taastatakse hoone autentsus eksterjööris.

B-kaitsekategooria hoone puhul kehtivad tööde tegemisel muuhulgas järgmised nõuded:

1) ajaloolised piirdetarindid, proportsioonid, kandekonstruktsioonid, välisviimistlus ja väärtuslikud detailid säilitatakse võimalikult algupärasena;

2) välispiirdeid võib soojustada ainult juhul, kui sellega ei hävitata ega kaeta kinni väärtuslikku välisviimistlust ja detaile ning säilivad hoone ja selle osade proportsioonid;

3) säilitatakse hoone ehitusaegsed või hilisemad hoone arhitektuurse ilmega sobivad avatäited, välja arvatud juhul, kui see ei ole võimalik nende väga halva seisukorra tõttu;

4) maapealset osa laiendatakse hoone ja selle lähiümbrusega sobivana, arvestades mahtu, proportsioone, materjalikasutust ja arhitektuurset ilmet.

ALLIKAS: HAAPSALU MUINSUSKAITSEALA KAITSEKORD

Soklit kõrgemaks ehitada ei saa, maja lõunaküljes olev eeskoja maht peab alles jääma.

Ameti eritingimused annavad ka nõuded materjali osas – tsingitud terasplekist katusekate, kvaliteetne puit, linaõlivärvid, aknaklaaside kittimine ja muu selline.

Juurdeehituse võiks Pesti sõnul välisseinu väljastpoolt soojustada. Samuti ei tohi tänava poole teha katusest väljaehitusi, kuid katuse harja tohib veidi kõrgemale tõsta, sest katusekonstruktsioon ei ole päris alg-

ne ega pole ka väga heas seisukorras.

Eritingimused lubavad soojustada välisseinu osaliselt (ida- ja lõunaküljel), soojustada põrandaid, vahelagesid, katusealust ning akende siseraamidesse panna pakettklaasi. Veidi võib tõsta katuseharja.

Pesti sõnul ei saa muinsuskaitseamet nõuda hoonete restaureerimist. „On ju täiesti reaalne, et seda ei ole omanikul parasjagu võimalik teha. Aga nende säilimise tagamiseks hooldamist ja vajalikku remonti saame nõuda,” rõhutas ta.

Maja omanik pole rahul

Lääne Elul õnnestus suhelda ka maja omaniku Merli Siffiga, kelle vanavanematele maja kunagi kuulus. „Armastan seda maja ja tänu neile armastan ka Haapsalu linna. Pärast vanaema surma jäi maja rääma ja minu unistus on alati olnud see korda teha,” rääkis ta.

Korrastamine on Sifi sõnul takerdunud aga muinsuskaitse nõuetesse. „Aja jooksul, mil olen üritanud Võnnu tänav 1 maja taastada, on muinsuskaitse eritingimusi väljastatud juba kolmel korral, iga kord järjest rangemad,” ütles ta. „Nõudmised on paindumatud, läbirääkimisi ei peeta, kompromisse leida ei soovita ning jääbki mulje, et muinsuskaitse soovib pigem näha maja hävinemist, kui seda, et maja oleks elamiskõlbulik ja vastaks kaasaegsetele elustandarditele.”

Siff toob mõne näite soovidest, mida amet pidas vastuvõetavaks: vundamendi ja katuse tõstmine, laudise lahti võtmine seinte puhastamiseks, akende välja vahetamine uute samasuguste vastu ja nende paigutu-

se muutmine ning hoone pikendamise kuni poolteist meetrit.

„Tänava pool on hoone otsa 1930ndatel ehitatud pikenduseks tuulekoda – seda ei lubata hoovi poole pikendada, et maja sein oleks sirge, ega ka eemaldada, mis sellest, et tegu ei ole originaalse hoone osaga,” ütles Siff.

Siff peab oma soove mõistlikeks ning kinnitab, et tahab säilitada hoone iseloomu ja sobitada ümberehitatu tänava konteksti.

„Ranged nõudmised on viinud olukorrani, kus maja on räämas, mitmel korral ka rüüstatud ning kui see peaks hävinema mädanemise või süütamise tulemusel, saab ehitada sinna täiesti uue maja ilma tantsuta ümber muinsuskaitseametiga nõuete – taastada poleks siis enam ju midagi,” lisas Siff.

Pärast viimaste tingimuste kättesaamist on Siffi sõnul töö kohaliku Haapsalu linna arhitektiga seiskunud. Elneivate linnavalitsustega on ta enda kinnitusele korduvalt suhelnud, kuid mitte veel praegusega. „Toona oldi kaastundlikud, kuid linnavalitsus oli jõuetu muinsuskaitseametiga vastu ning ei saanud ega julgenud nendega vaidlusse astuda,” rääkis omanik.

Haapsalu aselinnapea Peep Aedviiru sõnul on linna ehitusjärelevalve spetsialist käinud hoonet ja kinnistut visuaalselt hindamas ning hoone võetakse jälgimise alla. „Lagunenud plankaid koht teeb linnavalitsus ettekirjutuse,” lisas ta.

Aedviiru kinnitusele on linnavalitsus olnud ühenduses ka hoonelise omanikuga. „Omaniku järgmisel sammel praegu ei tea. Arvata- vasti saab ehitusjärelevalve spetsialist täiendavat infot,” ütles ta.

Pärast linna ettekirjutust on omanik asunud maja aeda parandama.

● LÜHIDALT

Haapsalu toetab Pärnu suurhalli

Haapsalu linnavalitsus avaldas Eesti olümpiakomiteele (EOK), kultuuriministeriumile ja Pärnu linnavalitsusele saadetud kirjas toetust Pärnu kandidatuurile Eesti uue riikliku multifunktsionaalse halli asukohana.

EOK valmistab riigi tellimisel ette multifunktsionaalse halli arendust ning analüüsib praegu huvi näidanud linnade Pärnu, Tallinna ja Tartu näitel, milline oleks rajatisele sobivaim asukoht Eestis.

Haapsalu abilinnapea Anneli Haabu kirjutas pöördumises, et sellise halli Pärnusse rajamine oleks regionaalpoliitiliselt tähtis samm, mis looks eelduse investeeringute, sündmuste ja külastajate jõudmiseks ka väljapoole Eesti kahte suurimat keskust.

„Pärnu tugevus on strateegiline asukoht ning tulevikus veelgi para-

nev ühenduvus. Rail Baltica valmimine tõstab kogu Lääne-Eesti rahvusvahelist ligipääsetavust ning muudab piirkonna atraktiivsemaks nii suurürituste korraldajatele kui ka külastajatele. Keskuse olemasolu looks täiendava põhjuse arendada Lääne-Eesti siseseid ühendusi ning tugevdada koostööd Pärnu, Haapsalu, Saaremaa ja Hiiumaa vahel,” märkis Haabu.

„Sportlikust vaatenurgast looks multifunktsionaalne hall Lääne-Eesti klubidele, spordikoolidele ja alaliitudele ligipääsu kvaliteetsele võistlus- ja treeningtaristule, mida piirkonnas praegu on vähe. See toetaks nii noortespordi, tippsporti kui ka rahvusvaheliste võistluste korraldamise arengut ning looks uusi võimalusi kogu piirkonna sportlastele,” lisas ta.

Juhan Hepner

Väike viik sai ujumissilla

Hestia Hotel Haapsalu Spa rajas juulis Väikese viigi äärde uue ujumissilla, et pakkuda mugavat ja turvalisemat vettepääsu nii spaakülastajatele kui ka linnarahvale.

Hotellijuhi Lauri Teoreini sõnul oli ujumissilla rajamise ajend kasvav huvi Väikese viigis ujumise vastu ning soov muuta vette pääsemine senisest mugavamaks. Tulevikus saavad Hestia plaanide kohaselt spaakülastajad terrassi kaudu otse veekeskest Väikesesse viiki ujuma minna. „Nii sünnib omanäoline võimalus ühendada spaamõnud ja looduslik veekogumus üheks tervikuks,” ütles Teorein.

Teoreini sõnul on sild kavandatud kasutamiseks aasta ringi. Nagu kõigi avalike veekogude puhul, toimub ujumine omal vastutusel. Silla juures on päästeameti nõuetele vastavad päästevahendid ja ohutusteavitused.

Vee sügavus silla juures on Teoreini andmeil ligikaudu 1,4 meetrit, mis on võrreldav tavapärase ujula basseini sügavusega. Seetõttu ei ole sillalt vette hüppamine lubatud. „Sild on mõeldud eelkõige mugavaks veeskäiguks ja ujumiseks,” lausub ta.

Maria Mai Siimut

Avatud talusid külastati 17 000 korral

Möödunud nädalavahetusel peetud avatud talude päeval käidi Läänemaa taludes üle 9000 korra ja Läänemaa taludes ligi 8000 korral. „Kuna peame arvestust külastuste üle, siis külastajate arvu me kahjuks öelda ei oska. Üks külastaja külastab enamasti mitut talu,” ütles Lääne Elule regionaal- ja põllumajandusministeeriumi avalike suhete nõunik Heili Sõrmus.

Läänemaal tegi külastuste arv mullusega võrreldes suure hüppe, sest toona oli külastusi siin vaid üle 5000.

Läänemaa külastuste arvu kergitas kõrgele Ranna rantšo enam

kui 5500 külastusega. Ranna rantšo oli koguni Eesti populaarsuselt teine talu, kaotades napilt vaid Andre farmile Tartumaal, kus käidi üle 5600 korra.

Kogu Eestis tehti taludesse tänavu üle 256 000 külastuse, mida on regionaalministeeriumi teatel veerandi võrra rohkem kui mullu. Tänavu avasid külastajatele ukse 320 talu ja maaettevõtet, kus sai tutvuda Eesti mitmekesise põllumajanduse ja maaeluga.

Läänemaal osales seekord 15 talu ja Läänemaa vallas viis.

Juhan Hepner

Männiku talu korraldab kolm lastelaagrit

Augusti esimeses pooles ootab Männiku talu lapsi kolme maaelulaagrisse, kus õpitakse hoolitsemata loomade ja lindude eest ning kogetakse ehtsat taluelu.

„Mind ajendas laagreid tegema kõige enam soov jagada laste ja noortega seda, milline näeb välja maaelu ning rääkida neile lindudest ja loomadest,” ütles talu perenaine ja laagri peakorraldaja Victoria Konstaabel.

„Väga paljud tuttavad on öelnud, et ootavad oma laste suuremaks kasvamist, et neid minu juurde saata. Olen nagu maavaenana, kes võiks igal lapsel olla, kuigi olen kõigest 25aastane,” lisas ta.

Konstaabeli sõnul on laagrite fookuses loomade ja lindudega te-

gelemine. „Eelmisel nädalal poegisid meil küülikud, nii et saame kindlasti lastega poegi kontrollida, märkmeid teha ja nendega veidi toimetada,” rääkis ta. Lisaks on Männiku talu palju erinevaid linde, kaudest kalkunite.

Peakorraldaja sõnul oli eelmisel aastal üks laste lemmiktegevus lambaid ja kitsi sööma kutsuda ning lepe peo pealt leiba jagada. Peale loomadega tegelemise tehakse laagris ka käsitööd.

Laagrist võtavad osa peamiselt Läänemaa lapsed, ent Konstaabeli sõnul on olnud tulijaid ka Harjumaalt. Sarnaseid laagreid korraldas Männiku talu ka eelmisel aastal.

Maria Mai Siimut

Palivere ootab läänlasi liikumisfestivalile

Mullu Haapsalus elustiilimaraton ja Vormsi saarel liikumisfestivali nime all peetud spordipidu toimub seekord Paliveres, kus peaksid sõltumata vanusest endale jõukohast tegevust leidma kõik.

Liikumise festivali projektijuht Kadri Lukk ütles Lääne Elule, et Palivere spordipidu erineb Haapsalu ja Vormsi omast. Kui näiteks Haapsalus tuli läbida üle 40 kontrollpunkti, siis Paliveres on punkte kümme. „Eesmärgiga, et festival oleks enam-vähem igaühele jõukohane,” sõnas Lukk.

Proovida saab näiteks istekorvpalli ja joogat, aga ka kabet. Minutipikkused joogaharjutused ei tohiks Luku sõnul üle jõu käia. Samuti saab kaasa juhist, kuidas ise joogat edasi teha. „Kutsun kõiki tulema ja katsetama,” ütles Lukk.

Punktid on avatud kolm tundi ja selle aja jooksul peaksid kõik jaksama raja läbida. „Loodan, et tuleb põnev päev,” sõnas Lukk. Kui ka üks osaleja leiab festivalilt endale ala, mida edaspidi harrastada, on spordipidu Luki sõnul korda läinud.

Kui Palivere spordipidu läbi saab, siis on liikumisfestivali korraldanud kõik meie kohalikud omavalitsused. Eurorahaga korraldatud liikumisfestivalid said toetust PEEK meetmest (atraktiivne piirkondlik ettevõtlus- ja elukeskkond). Omaosaluse kandsid kohalikud omavalitsused ja spordiliit Läänemaa. Palivere liikumisfestivali korraldamine maksab 10 000 eurot.

Liikumise festival stardib Palivere turismi- ja tervisespordikeskusest 15. augusti keskpäeval.

Kaie Ilves

Vaikelu Bürgermeisteri holmil

Kümnendeid tavakodanikele suletud olnud
Bürgermeisteri holmile pääseb juba neli aastat jalutama,
kuid uusi elamuid on sinna kerkinud vaid üks ja
suurel osal holmil laiutab endiselt pillirooväli.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Teisipäeval, tunnike enne keskpäeva, kui Lääne Elu auto Bürgermeisteri holmile viiva tee äärde pargib, on mõnus suveilm – päike paistab ja puhub õrn tuuleke. Just selline, mis kutsub mere äärde. Bürgermeisteri holm on aga nagu jumalast hüljatud paik, kus jalutab vastu vaid paar inimest.

Poolsaare tippu viiva tee ääres annab suur reklaam teada, et kinnisvarafirma Apslund müüb seal kinnistut. Hiljem Apslundi kodulehelt järele vaadates selgub, et 1229 m² suuruse krundi eest küsitakse 127 500 eurot.

Just holmi alguses, kunagisel linnamaal on kehtiva detailplaneeringu järgi kerkimas uus, 11 krundiga elamurajoon. 2022. aastal, kui Haapsalu linn riigiga maid vahetas, sai riik sealt seitse elamukrundi endale ning ühele neist ongi kerkinud uus elumaja. See on ka ainus uusehitus, mis Bürgermeisteri holmile viimase kuue aasta jooksul on lisandunud.

Riigi kinnisvara AS (RKAS) kommunikatsioonijuht Annely Jõgeva kinnitas Lääne Elule, et asutus pole elamukrunkte müünud ja plaanib need edaspidi müüki panna. Kuid kinnistusraamat näitab, et vähemalt kaks seitsmest krundist on omanikku vahetanud.

Linnale jäänud neli krundi ootavad aga oma aega. Haapsalu abilinnapea Peep Aedviiru sõnul on Haapsalu krundid seni müümata, sest nende juurde ei vii ühtegi ligipääsuteed ja linnal pole seni olnud raha seda ka rajada.

Kinnine poolsaar

Kuigi ka Esimese maailmasõja ajal asus Bürgermeisteri holmil sõjalennuväli, muutus poolsaar kinniseks nõukogude aja algul, kui okupatsioonivõim selle kuna-

Bürgermeisteri holmi tipus on paar pinki, kus jalga puhata.

6 X KAIRE REILJAN

gise linnapea Carl Leopold Bergfeldti pärjajalt sõjaväe tarbeks konfiskeeris.

Linna sadamasse mahuksid koos toimetama nii puulaevad, noored purjetajad, vabatahtlikud päästjad kui ka muud huvilised.

1991. aastani oligi Bürgermeisteri holm nõukogude sõjaväe kinnine territoorium ja pärast okupatsioonivõimude lahkumist seadis end seal sisse piirivalve. Viimati kasutas paari hoonet politsei- ja piirivalveamet, kes lahkus poolsaarelt 2020. aasta sügisel. Autodele holmile sõitu takistanud tõkkepuu kadus paar aastat hiljem.

Majad, kus kunagi tegutsesid nõukogude sõjaväelased ning hiljem piirivalvurid ja politseiini-

kud, seisavad praegu tühjaltnagu tummad tunnistajad möödunud aegadest. Keelumärk majanurgal annab teada, et see on eravaldis, kuhu võõrad pole oodatud.

Viimati politsei kasutuses olnud teeäärne maja näeb välja nii, nagu oleks sealt äsja lahutatud ja peagi naastatakse. Alles on teeäärne peegelgi, kust majas istudes paistab maja ümber toimuv kätte ära.

Korralikud uued uksead on ees endisel lahoonel. Veidi taamal puude all on rohtu kasvunud võrkaedikus koerakuut, kus veel mõne aasta eest veetsid aega politseikoerad.

Teisest küljest õue piiravas nõukogudeaegses hoones pole aga juba aastakümneid tegevust

olnud. Aknad-uksead on puitlaastplaadiga kinni löödud, et soovimatud külalised sisse ei pääseks.

Kogu tühjaltn seisev linnak kuulub riigile ja selle otstarve on riigikaitse maa. Küsimusele, mis plaanid on riigil linnakuga, vastas Jõgeva: „Plaanid ootavad järgmisi arutelusid.”

Linna sadam

Teest mere poole jääb sadam, mille Haapsalu linn riigiga maid vahetas endale sai. Aukliku katu- se ja varisemismärkidega sadamahooneid jätkavad nukra mulje.

Bürgermeisteri holmi Tagalahes poolses küljes asunud sadamahooneid jätkavad nukra mulje. Bürgermeisteri holmi Tagalahes poolses küljes asunud sadamahooneid jätkavad nukra mulje. Bürgermeisteri holmi Tagalahes poolses küljes asunud sadamahooneid jätkavad nukra mulje.

Elamukrundi eest holmi alguses küsitakse 127 500 eurot.

sadamate registrisse ja kai ääres olev tahvel annab teada, et tegemist on Bürgermeisteri sadamaga. Registri andmeil on see väikesadam, kus sildumine on omal vastutusel. Sadam võtab vastu kuni 15 meetri pikkusi ja nelja meetri laiuseid ning suurim süvis on 1,5 meetrit.

Teisipäeval loksusid ühel pool kaid riigiasutuste alused ja teisel pool puulaevad jahta Runbjarn ja kaljas Hoppet. Viimane neist katterga kaetud, sest alus on renoveerimisel.

Puulaevade seisimine sadamas on mõneti sümboolne, sest juba 15 aastat tagasi pakkus toonane puulaevaseltsi Vikan eestvedaja Alar Schönberg, et Bürgermeisteri holmile võiks tulla puulaevasadam. Toona oli sihikul küll holmi Suure viigi poolne kallas, kuid neli aastat tagasi, kui linn algatas Bürgermeisteri holmi detailplanee-

ringu, leidis Schönberg, et linna- sadam sobiks puulaevadele suurema süvise tõttu isegi paremini. Linnasadamasse mahuksid koos toimetama nii puulaevad, noored purjetajad, vabatahtlikud päästjad kui ka muud huvilised.

Teisipäeval polnud kai ääres seisvate aluste ümber kedagi tegutsemas. Kail jalutas vastu vaid rootslastest paar ja kai serval istus üksik õnge vibutav kalamees.

Roheala

Nõukogudeaegsete hoonete vahelt Bürgermeisteri holmi tippu jõudes tundub, nagu oleks sattunud teise maailma.

„Siit edasi naudi vaadet ja loodust jalutades,” ütleb jalajälgedega silt ning autoga edasipääsu takistab kahe matsaka maakivi vahele tõmmatud metallkett.

Osa alast, mille linn samuti maade vahetusega endale sai, on

URMAS LAURI

Puulaevad sadamakai ääres.

Sadamakail vibutas õnge kalamees.

Linnasadam kannab Bürgermeistri sadama nime.

Nõukogudeagne hoone on aastakümneid kasutuseta olnud.

kenasti niidetud. Taamal merekal-dal kutsub istujaid valge pink, mil-le seljatoelt saab lugeda, et õpila-sed on selle paigaldanud armsale emakeeleõpetajale Tiinale hetke nautimiseks ja möödunu meenu-tamiseks. Pingil on tõesti mõnus korra-ks istet võtta ning merd ja mööduvaid purjekaid vaadata.

Holmi otsa on Pärnu firma Aloha, kes tahtis hakata Bürger-meistri holmil veetegevusi pak-kuma, kohale vedanud valge vaguni ja üles pannud kaks lip-pu, kuid nende ümber pole näha ühtegi hingelist.

Kaldaäär pidi edasi kõndides jäävad silma kivitornid, mida kellegi käsi on rohkelt ladunud.

Päris poolsaare tipus oleks nagu paadikanal, millesse sisse-pääsu mere poolt takistab ujuv-sild. Mis mõte sillaga on, ei saagi aru, sest kuiva jalaga pole kaldalt selleni võimalik kõndida.

Roostik üle pea

Bürgermeistri holmi Suure vii-gi poolsel kaldal saab idüll otsa. Edasi pääsemiseks tuleb kitsu-kest rada pidi sukelduda roos-tikku, mis lühematel inimestel ulatub üle pea.

Mõnes kohas tuleb end läbi pres-sida astelpajupöösast.

Kellel peanupp üle roostiku ula-tub, saab Suure viigi teisel kaldal imetleda Marienholmi uusaren-dust ja kalda äärest lendu tõus-vaid haigruid.

Meeste kuuri ja Arno Suislepa eestvõttel on Bürgermeistri hol-mi Suure viigi äärsele kaldale püs-ti pandud kaks koskla pesakasti. Lindudel on seal kindlasti rahu-liik, sest ülemäära palju inimesi vaevalt et sinna satub.

Roostikurada lõpeb ühtäkki sileda asfaltteega – metsik loo-dus on selja taha jäänud ja ees ootab askeldav linn.

Millised plaanid on linnal Bürgermeistri holmiga?

Bürgermeistri holmi pindala on maa-ameti andmetel 98 987 m², mil-lest suurem osa, 74 521 m² kuulub Haapsalu linnale. Küsimusele, kuidas Haapsalu linn plaanib Bürgermeis-tri holmi arendada, vastas abilinna-pea Peep Aedviir, et linnavalitsus ta-haks sügisel algatada Bürgermeis-tri holmi uue detailplaneeringu. „Pla-neerimine oleks siis talvine tegevus ja selle käigus kaaluksime variante, mis sinna võiks tulla,“ ütles Aedviir.

Linnavalitsuse nägemuses võiks Bürgermeistri holmi kaldapealsel olla kõigile kasutatav jalutustee ja avalikku kasutusse jääks samuti hol-mi otsas olev haljasala. „Tahaksi-me sinna suunata vabaajategevusi. Seal võiks olla välikohvikuid ja seal oleks võimalik teha veetege-vusi,“ loetles Aedviir.

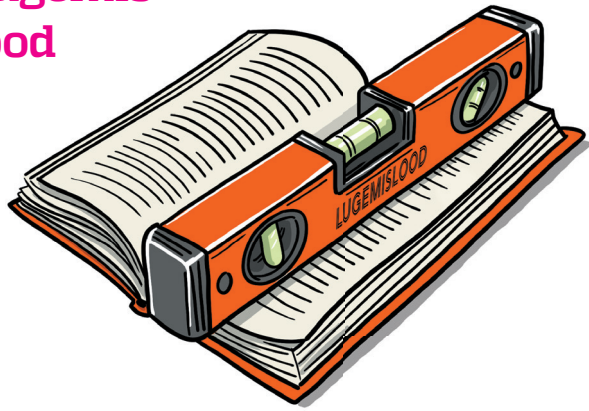
Kunagi puulaevasadamaks pla-neeritud Suure viigi ja endise kor-

Bürgermeistri holm

- Bürgermeistri ehk tõlkes linna-pea holm on oma nime saanud seal asunud bürgermeistri kar-jamaa järgi. Esimest korda on Bürgermeistri holmi mainitud 1650. aastal.
- Ilmselt kasutati holmi esialgu eelkõige hobusekoplina. Kuna Haapsalu raeliikmed korralikku palka ei saanud, olid neil muud soodustused ja holm oli antud bürgermeistrile, et ta saaks seal oma hobuseid karjata.
- 1785. aastal mainitakse hol-mil elavat vene kalurit Leonti Mihhailovitši – see on esime-ne teade Bürgermeistri holmil elamise kohta.
- 18. sajandi alguses on kee-leteadlase Ferdinand Johann Wiedemanni isa kasutanud Bürgermeistri holmi laevaehi-tuseks.
- 1847 ostis Bürgermeistri hol-mi ja sellel asunud lagunenud hooned Haapsalu linnapea Carl Leopold Bergfeldt. 1863–1867 on olnud holmil kaks puust elu-maja, kaks kivist majapidamis-hoonet, pukktuulik, üks lubjaahi ja üks söepõletamise ahi, aed, põllumaa ja karjamaa. Berg-feldti pärijaile kuulus see nõu-kogude okupatsioonini.
- 1930. aastatel ühendas Bür-germeistri ja Suurt holmi vaid kitsas tee.
- Nõukogude ajal konfiskeeri-ti Bürgermeistri holm sõjaväe tarbeks ja 1991. aastani oli see nõukogude sõjaväe kinnine ter-ritoorium, kuhu tavainimestele oli ligipääs piiratud. Kõik Bür-germeistri holmil praegu asu-vad hooned ongi pärit nõuko-gude ajast.
- 1992. aastal anti piirkond üle Eesti piirivalvele ning piirival-vekoridonile, hilisem politsei te-gutses seal 2020. aasta sügi-seni.

Kaire Reiljan

Lugemis-lood

Pealkirjata

Üks teos, mis mulle on väga korda läinud, on ajakirja Värske Rõhk 2023. aasta kogumi-kus avaldatud novell. See on aas-ta varem Värske Rõhu konkur-sil peapremia napsanud toona 15aastase Anastassia Kuznetso-va pealkirjata novell, mis mulle siiani oma sõnakasutuse ja mõ-te poolest sümpatiseerib ning end aeg-ajalt meelde tuletab. Küll ähmaselt, aga siiski.

Mängleva kergusena ja hõr-gu poeetilisusega on Anastassia Kuznetsova kirja pannud read mäletamisest ja unustamisest, mõrkjasmagusalt kipitavast nos-talgias, mis nukralt, aga järjepi-devalt nagu lonkiv koer kannul käib. Nostalgia hiilib ligi, hin-gab kuklasse ja valgub voolava veena kaela. Mitte jääkülma duši, vaid mälestustehõngulise päikese leigeks köetud veena.

Näeme minevikku tagantjä-rele alati roosilisemalt ja helge-mates toonides. Kliše, ent tõsi. Mõttes mõlguvad kunagised lõhnad, maitsed, tunded, tule-tades end aina uuesti meelde. Või siis hääbuvad, pakivad end kokku nagu sulalumi ega ilm-uta end enam. Kuni ühel hetkel imbuvad jälle pinnale, ronivad sombusest ja umbmäärasest ala-teadvusest välja, sest see on nii tuttav ja turvaline – minevikus hõljumine ja ammu silmapiiri taha kadunud eilsete meenu-tamine. Nii kirjutab ka Kuznet-sova. Pehmelt, aga ilustamata.

Autor on kiindunud detaili-desse, millel tollal polnud eri-list kaalu. Nüüd muidugi on, sest need tillukesed üksikas-jad olid ainsad, mis alles jäid. Unustuse hõlma vajunud lapse-põlv kangastub vihmas, kuldse-te lehtede poolroiskunud lõh-nas, vesises asfaldis ja ühes trii-bulises kassis nimega Kriasoos.

Eelkõige muidugi ühes tibatillu-keses linnakeses. Ja suves, sest suvi andestab. Suvi lihtsalt on ja kannab ega pure.

Kuigi autor oli novelli aval-damise hetkel vaid 15aastane, kumab loos läbi teatav elukoge-mus ja küpsus. Ta oskab märgata seda, mis enamasti kahe silma vahele jääb, kõrvust mööda tuhi-seb. Kuznetsova ei püüa mäles-tusi suuremaks või dramaatili-semaks kirjutada, vaid jutustab neist nii, nagu need tema kaju-telmades elavad. Midagi on ajaga kaotsi läinud, meelest pudene-nud ning mõnda meeleolupilti on autori enda mõttelend oma voli järgi ringi seadnud, moo-nutanud. Aga ehk nii ongi hea.

Nagu Elena Ferrante romaa-nisarja „Minu geniaalne sõbran-na“ lõpus kaob peategelane Lila jäljetult, kinnisideega kustuta-da kogu oma mahajaetud elu, hakkavad ka Kuznetsova linna-pildis inimesed tasakesi haih-tuma, kuniks hääbub sootuks kogu linn ise. Minategelase pih-kudesse jääb nõutult vaid tühi-paljas soe tolm. Kuznetsovale jäävad paber ja pliiats, et killu-kesed minevikust, mis veel kui virvatuledena häguselt mõttes mõlguvad, üles täheldada. Sama tegi ka „Minu geniaalse sõbran-na“ Lenu, kes asus kirja panema iga pisematki üksikasja kui vits vette haihtunud Lilast.

Kuznetsova novellil puudub pealkiri, algus on lahtine, lõpp niisamuti. Pole kindlat raamis-tikku ega ühtset nime. Lokkab vabadus, võibolla ka teadmatus? Nagu terve novelli üle on lasku-nud teatav udune vine, on kan-dunud see ka pealkirja. Õigemi-ni – selle puudumisse. Õeldak-se, et pealkiri loeb. Mina aga usun, et selle puudumine loeb veel enam.

MARIA MAI SIIMUT

KEELETARK

Kõige parem moos on käbala moos

Loodusajakirjanik Kristel Vilbas-te on nimetanud murakakorja-mist eriliseks: „See on midagi, mida ainult põlisrahvad mõis-tavad.“

„Murakas“ on Uurali tüvi, aga murdeti on sel palju varjundi-rohkeid nimetusi. Kui Kesk- ja Lääne-Eestis on valdavalt öeldud „kaarlad“, „kaarmed“, „kaar-mad“, paiguti ka „käbalad“, siis Lõuna-Eesti on peamiselt olnud „muraka“-ala. Keeletead-lane Andrus Saareste on oletanud, et algselt ongi meil kasutu-sel olnud „murakas“. Miks aga on kasutatud sõna „käbalad“? Siin on seos kätega; näiteks on Wiedemanni sõnastikus „Kui-da käbalad käivad?“. Murakas meenutab kuju poolest käppa.

Muide, „Käbala moos on kõige parem“ (Pärnu-Jaagupi).

„Kaarel“ on tõenäoliselt tüve „kaaren“ variant. Seevastu Haap-salus on öeldud „muuremari“. Vahva sõna on veel „ill“. „Sain illusi suure torbigu täie“ (Kuus-alu). Illud on hästi küpsed mura-kad. Ja „lobjakas“ (Häädemee-se-te) on hästivalminud murakas. Küpsed murakaid on kutsutud veel „mädapeadeks“ ja neid on peetud mesimagusateks.

Paiguti tähendavad „mura-kad“ muulukaid, Kihnus on nimetatud murakateks kogu-ni punaseid sõstraid.

Murakad on väga hinnatud marjad, kuid kahjuks on nen-de kasvukohti järjest vähemaks jäänud.

MONIKA UNDO

● RING ÜMBER TEISE RINGI

Siidist ja sametist naha ja litriteni

Lääne Elu tegi ringi peale Haapsalu teise ringi riidepoodidele, mis on eriilmelised mitte ainult asukoha ja suuruse, vaid ka rõivaste valiku ja hindade poolest. Ostjaid jagus aga pea kõigile.

MARIA MAI SIIMUT
mariamai@le.ee

Tõeline kullaauk

Meie igapäevaseid hilpe anna meile tänapäev...

Kell on vaevalt 12. Rannarootsi kaubanduskeskuse Humanasse astudes kargab ninna tüüpiline umbne läppunud õhk, ent paadunud fanaatikuid see ei peleta. See on teise ringi poodide tunnusmärk, taaskasutatud riide A ja O.

Täna on uue kauba päev – inimesed oleksid nagu kopaga kusa-gilt ääremaalt või vastupidi – pealinnast – üles korjatud ja Humanas maha pandud. Rahvast on murdu ja kassas saba nii pikk, et paneb raskelt ohkama ja mõtlema, kas järg üldse kunagi minuni jõuab.

Humanas valitseb pead pööritama panev riide uputus. Kuna on uue kauba päev, on põhjust loota, et parimad palad pole veel ära ostetud. Mõni pärl on ehk kellelgi kahe silma vahele jäänud ja jõuab selle apsaka tagajärjel hoopis minu korvi.

Kuigi mulle isiklikult on raske meele järele olla: must värv või mitte midagi, 2000ndate stiilis teksad või tühjus. Värvid ja mustrid mind ei šantažeerinud ning jäävad riidepuudele maha. Neid leidub siin aga küllaga. Ühel proual turritab kätsroosa käis korvist välja, noor tüdruk on aga haaranud lähemalt silmitsamiseks ruudulise seeliku.

Uue kaubaga kaasneb ka tavalisest kõrgem hind – viis eurot. Kuid uute riide hindadega kiirmoe poodides võrreldes saab Rannarootsi Humanast korralikud ja mis kõige tähtsam – esteetiliselt tähenduses ilusad riided lausa poolmüüdi. Pealegi langeb hind peaaegu iga päevaga pisut.

Ka ühe euro päevadel suudab Humanas üllatada ja kinkida terve sületäie elegantseid rõivaid. Kes otsib, see leiab!

Õnne küsimus

Kuuse tänava nurgal on end sisse seadnud mururoheline Samaaria, linna südames ja täpselt käeulatuses. Peale riide on Samaarias mööblit, nipsasjakesi, isegi raamatuid, vinüülpilte ja CD-sid. Iseasi, kas muidugi emakeeles. Bridget Jonesi CD leidsin rootsikeelse. Ülejäänud oli tunda-

tute nime meri. Aga kui on joogiklaasi tarvis, siis leiab selle Samaariast.

Algul tundub, et meesteriideid on Samaarias laiem valik kui naisteriideid. Imelik, sest tavaliselt on risti vastupidi.

Minu palavalt armastatud musta on siiski vähe. Üldiselt käingi Samaariast pigem kaarega mööda. Samas tean inimesi, kes on Samaariast täiesti leilis ja ahvi-vaimustuses. Ju siis õnn pole mulle lihtsalt naeratanud või ma tööpoolest ei oska otsida.

Hinnaklass on soliidne, kõigub laias laastus neljast seitsme euron.

Nostalgiline riideromula

Samaaria kõrvalmaja keldris pesitseb vagusi ja peaaegu märkamatu Nodituba, ent ostjast ei ole siingi puudust. Müüja sõnul käib poes rohkem võõrast rahvast; kohalikud siia oma jalga nii sageli ei tõsta.

Noditoas on aeg ilmselgelt seisma jäänud, tiksub endiselt kusagil kaugetes 1990ndates. Sisse astudes tervitab iidne keldri hõng ja kentsakas virvarr. Valik võtab tööpoolest silme eest kirjuks ja ei tea, kuhu suunas vaadata. Üks tuba viib tei-

se ja siis veel kolmandasse. Tao-listes poodides langeb mul kaela lootusetus midagi leida, sest kaup on lademes, stanged on tuubil täis. Ma ei jõuaks kunagi seda kõike läbi vaadata. Kaup jõuab isegi välja, poe ukse ette ja lageda taeva alla.

Ega Nodituba ainult riietega piirdu. Siin on kraami lapsevankreist laualampideni. Mõni hakkaja noor perekond leiab endale soodsas hinnaga terve uue elu alustamise komplekti. Mis sellest, et võibolla natuke ajast ja arust. Ongi retro.

Vintage'i varamu

Vanalinnas puitmajade ja kitsaste tänavate vahel peitub Võnnu kasutatud riide kaubamaja. Esmapilgul silm seda harilikest elumajadest ei erista, vaid silt annab aimdust, et siin on midagi muud teoksil.

1990ndatel olevat Võnnu olnud hittkauplus, aga praegu siin eriti ostjaid ringi ei siba. Eilne päev? Mõnikord näkab ka Võnnus. Lääne Elu peatoimetaja Aivar Õepa märgib, et siin on meeste ülikondade valik suurem kui teistes poodides. Mina saan ühe hõbehallide roosidega salli... vanaemala. Tumepruunid pika säärega saapad ahvatlevad ka pisut, kuid jätan need poodi, isegi hinda ei julge vaadata. Mitte, et Võnnus üleliia kõrge hinnad oleks, aga neist ei luba särtsakas müüja kirjutada.

Valik on kirev, ent keskmine eestlane endale naljalt roosat litritega pluusi või kuldset pintsakut ei soeta. Nagu karnevali garderoob. Kuid müüja sõnul ongi see kuld ja kard fenomen, miks inimesed sammud siia seavad. „Inimesed käivad siin stiilipoodidele riideid otsimas. Meil on retro- ja vintage-riideid, mida mujalt nii lihtsalt ei leia. Näiteks nostalgiapäevade pärast tullakse sageli siia,” lausub müüja, kes mulle peagi eelmainitud salli müüb. Aivar jätab samas ostmata täisnast jope.

Samet, siid ja stiil

Vanalinnas asuv Siidisaba butiik on moegurmaanide paradisi, pakkudes tavapärasele taaskasutuspoodele eriilmelist vahet. Samuti on poes väljas disainer Elmet Treieri looming. Ruutmeetrid on vähe, kuid valitseb hubane ja õdus atmosfäär.

Poe interjööri on juba ise omaette kunstiteos. Kirsipunased lakkkingad pilguvad pilku, mahekol-laseid seinu katavad kuldsete raa-

Liisa Rosenbergi Karja Basaaris on valikut igale maitsele.

Liisu Arro Siidisaba pakatab ekstravagantsist.

KAIRE REILJAN

midaga peeglid. Toolid on pagenud põrandalt kõrgele seinale, laual kõrguvad maalilises vaasis täies elujõus liiliad, kes potentsiaalse ostja avasüli vastu võtavad. Leti taga tervitab sisseastujaid sooja pilguga kunstnik Liisu Arro.

Kui pärin Liisult, et mis on tema silmis taaskasutatud riide

fenomen, vajub ta hetkeks mõttesse: „Minu jaoks mängib suurt rolli riidekvaliteet. Kiirmoe tootjatel ja disaineritel on erinevad eesmärgid. Kui disainer rõivad teisele ringile jõuavad, saab neid ikkagi lubada algsest soodsama hinnaga.”

Teise nüansina toob Liisu välja, et on tore, kui kvaliteetsed ja

ilusad riided on ringluses ega lenda pärast ühekordset kasutamist kohe prügmäele, vaid neile on võimalik uus elu anda ja neid eduka lõpuni kanda. See vähendab tunduvalt keskkonnajalajälge.

Butiigis müüdavad rõivad annavad aimu kunstniku enda maitseelistustest, kuid on pigem klas-

5 X JUHAN HEPNER

sikalised ja ajatud. Valiku, mida poodi võtta ja mida jätta, langetab ta aga eelkõige lähtudes materjalist, eelistades naturaalseid ja ehtsaid materjale. Kui käeseljaga üle riiete tõmmata, võib tõepoolest tunda sametit, siidi ja puuvilla.

Riided näevad välja nagu uued, kandmata, puutumata. Lademes on suvekleite, sitse-satse, siidipluuse, elegantselt langevaid salile, ajastuhõngulisi pintsakuid ja ehteid. Ka minu tumedate värvide kultus jääb rahule – väljun musta velvetpluusiga.

Rahvarohke riideturg

Haapsalu endise tule-tõrjemaja teisel korrusel asub valgusküllane ja avar Karja Basaar, mille stangedelt leiab nii ihaldusväärseid brändiriiideid kui ka haruldasmaid vintage-stiilis rõivaid. Ampluaa on lai ja kaubarohkus kutsub. Basaari pole võimalik vaid pelgalt hetkeks sisse põigata, sinna võibki uudistama jääda, märkamata, kuidas tunnid mööduvad.

Esimesena vaatavad ostjale vastu hoopis ehted, nipsasjakesed, lelud ja lõhnaõlid. Riideboksid jäävad paremale, varjates algul oma aardeid. Musta-rohelise triibulise pluusi leidnud 15aastane Margaret Siimut leiab, et teise ringi poodidest saab tavaliselt paremaid ja enda stiilile vastavamaid riideid.

Endiselt veel tühjade kätega Kristiina Puuste silmis on kasutatud riide poodide külastamine rohkem õnnemäng: „Iial ju ei tea, kui midagi leiab. Siin on ägedat teistmoodi kaupa, tavalistes poodides on ainult viimane mood. Loodan, et kaltsukate jumalad on täna meie poolel.”

Hinnaklass on Basaaris väga varieeruv, sest seal nimetavad hinnad inimesed, kes igapäev boksist riideid müügil toovad. „On neid, kes tahavad oma kaubast ruttu lahti saada, ent mõnel kaasneb ka teatav sentimentaalne väärtus,” ütleb poe

juhataja Liisa Rosenberg. Tema sõnul toovad siia riideid nii kohalikud kui ka kaugema kandi elanikud: „Siin on näiteks nii Tallinna, Pärnu kui ka Tartu rahva riideid.”

Kundest juhataja hinnangul Basaaris puudust ei tule: „Mõnikord on pood isegi nii ülerahvastatud, et inimesed ei mahu liikuma.”

Hubane nurgatagune

Peatäna õrnvalgel puitlaudisega majal tõmbab tähelepanu logo, tume naisfiguur, justkui Pariisi bravuuritar, lillad ostukotid kae otsas ja kleidisaba tuules lehvimas. Tegelikult ei müü Teise Ringi Riided rafineeritud prantsuse moodi, aga see ei tee kauplust kehvemaks.

Stangedelt leiab peamiselt argiseid rõivaid: teksaseid, kampsuneid, pluuse ja jopesid. Moefanaatik, kes jahib haruldasi pärlkaelakeesid või luksus-

brände, jääb paraku tühjade kätega, kuid inimese, kes otsib lihtsalt kvaliteetset igapäevarietust, leiab suure tõenäosusega midagi sobivat.

„Väljast ruumi on raske mitte hubaseks muuta,” sõnab Aivar, kui oleme poe tiiru peale teinud ja olen rahulolematust väljendanud. Seda, et tegu on õdusa poega, täheldavad teisedki. Varasest hommikutunnist hoolimata on Teise Ringi Riided valutanud paljud ostjad ja mõned neist võtavad otsustavaid samme juba kassa suunas.

Teise Ringi Riiete tugevus peitub lihtsuses ja kompaktsuses – kliendina ei äga ma kauba üleküluse all ega saa migreeni krõbedatest hindadest. Siin ei eksi tuubil täis riiete rägastikku, vaid saab kergendunult hingata.

Vahvad naistepunapõõsad

Juba juuni lõpus alustas öitsemist, kuid jätkab seda üha rõõmsamalt läbi terve juuliku ja isegi augusti üks ütle mata tore väike põõsas. Kunagi umbes kümne aasta eest, kui Rebase puukooli pidaja Ahti Tiirmaa selle mulle muu kaubakoorma peale kaasa sokutas, suhtusin sellesse suhteliselt ilmetu välimusega taimehakatisse üsna skeptiliselt. Naistepuna? Oklahoma naistepuna? Naistepuna on ju lill? Ah ei, see on põõsas? Okei, olgu siis, katsetan.

Istutasin ta mitte midagi erilist ootamata kodus maha eriti päikselisse ja kuiva kohta, kus paljud muud taimed koidust ehani kestva lakkamatu päikeselõõsa ja kuiva liivase pinnase tõttu pigem kannatasid, kui kasvasid edukalt. Kuid see põõsake üllatas mind iga järgmise aastaga üha meeldivamalt. Ta kasvas üsna nobedas tempos parajalt suureks. Tal polnud mitte kunagi kõige vähematki viga, ei kimbutanud teda ei talvekülmad, põuad, seenhaigused ega pahad putukad. Ja jaanijärgsest ajast alates kuni sügiseni öitses ta lakkamatult ja ülikülluslikult armsate, umbes 2 cm läbimõõduga erekollaste õitega, millele andsid vahva karvase ilme oranžikad pikad tolmukad. Kuidas siis sellist toredat põõsast mitte armastama hakata?

Oklahoma naistepuna (*Hypericum prolificum*), mis minu aias ennast nii üliväga õigustas, on Põhja-Ameerikast pärit liik. Ta kasvab valgusküllases kohas ilusaks, umbes meetrikõrguseks ümaraks tihedaks puitunud okstega põõsaks, mis öitseb suvel ebataoliselt pikka aega järjest. Talle meeldib täispäikseline ja kuiv koht: ideaalne põõsake liivasel või kruusasel pinnasel kasvatamiseks. Teda pole vaja kasta, väetada, pritsida või muud hookuspookust teha. Teda pole kevaditi isegi lõigata vaja (kui just midagi erakordset ei juhtu. Minul pole juhtunud.). Ta sobib oma ilusa ümara kuju poolest kasvama nii eraldi kui muu ilu poolest ka lillepeenras teiste vahel. Mina soovitatan teda küll igati.

Kui rääkida naistepunadest, elab see taim eestlase teadvuses ju enamasti ikka rohtse püsilille na. Liht-naistepunast tehakse närve ravivat teed ja sellega värvitakse lõnga. Ja tõsi, Eestis looduslikult kasvavad neli naistepuna liiki ongi kõik rohtsed lilled. Kuid maailmas on naistepuna liike umbes 500, rohkem kui pooled neist on puitunud põõsad ning mõni isegi üsna kõrgeks kasvav puu. Nagu ikka, on Eesti peaaegu kõigi nende kasvatamiseks liiga külm koht. Kuid peale juba meile tuttavate lillekeste on mõni mujalt maailmast pärit liik siiski ka meie mail nõus kasvama. Näiteks mina arvaksin oma Oklahoma naistepuna küll täiesti külmakindlaks.

Samamoodi on üsna külmataluv Kalmi naistepuna (*Hypericum kalmianum*). Ka tema on põhjaameeriklane ning kannatavat probleemideta välja kuni 29kraadise pakase. Kasvult on ta hulga madalam kui Oklahoma naistepuna, jäädes umbes poolemeetrisse kõrgusega kääbuspõõsaks. See teeb temast sobiva kandidaadi lillepeenrasse. Et tallegi meeldivad kuivad, kruusased ja täispäikselised kohad, on ta ideaalne solist kusagil kiviktaimlas. Kollased õied on tal palju suuremad kui Oklahoma naistepunal, ja temagi öitseb väidetavalt juuliku algusest kuni sügiskülmadeni. Temast liigub taimekaubastus kaks sorti: Taani aretis „Gemo” ja USA patentsort „Deppe” sünonüümiga „Sunny Boulevard”. Need on omavahel üsna sarnased.

Eestis ei tohiks suuri probleeme olla ka mehisel naistepunal (*Hypericum androsaemum*). See on nüüd naistepunapõõsas, millel ka lehed on värvikad ja dekoratiivsed. Nimelt kevadel puhkedes on noored lehed oranžikad. Põõsake kasvab meie mail kõigest umbes 30 cm kõrgeks (oma kodumaal meetriseks). Ta öitseb kollaste õitega külluslikult juunist augusti lõpuni ning ta õite tolmukad on vahvalt pikad ja turris. Ning see naistepuna ka viljub dekoratiivselt: väikesed ümmargused marjad on alguses rohelised, siis muutuvad kollaseks, seejärel punaseks ja lõpuks mustaks. On päris eriskummuline vaatepilt, kui see põõsake samal ajal kannab nii kollaseid õisi kui ka kõrgis neis eri arengujärgkudes värvilisi marju. Marjad ei kõlba süüa, aga pole ka mürgised.

Et mehine naistepuna on pärit Vahemere maadest, siis võib ta külmematel talvedel kahjustada saada. Teda peetakse kirjade järgi 6. tsooni taimeks, mis Eesti puhul tähendab kitsast riba läänerrannikul ja saari. Kuid Tallinna lähedal mõnes aias kasvab ta minu teada palju aastaid ilusti. Temagi vajab täispäikselist kasvukohta, kuid mitte enam liivas või kruusas, vaid viljakas aiamaal. Kevadel ja suve esimesel poolel tahab ta mõnusat parasniisket pinnast.

Kõik need Eestis kasvada suutvad naistepunapõõsad on heitlehised ja jäävad talveks raagu, kuigi oma kodumail on nad igihaljad. Kui neid on vaja pügada või kärpida, siis võib seda teha varakevadel – need naistepunad öitsevad kõik samal aastal kasvanud võrsetel. Kui külm talv on võrseotsi näpistanud, siis pärast lõikust jõuavad põõsakesed öitsemisajaks taastuda ja rõõmustavad meid ikka. Ning kõigi nende põhivoorus on ikka ülipikk öitseag suve teisel poolel ja varasügisel, mil teisi öitsevaid põõsaid kipub maru väheks jääma.

Oklahoma naistepuna.

WIKIPEDIA

MÜTA TEEB SEPATÖÖD

MIS KOSTAB KÜLL EEMALT: KÖMM-KÖMM-KÖMM?
MIS HÄÄL KÜLL VÕIB OLLA SEE PÖMM-PÖMM-PÖMM?
MÜTA ON SEE, TA TEEB SEPATÖÖD
NII KESET PÄEVA KUI KESET ÖÖD.
MINNA TAL ABILINE ON KANGE
JA HOIAB KÕVASTI TULISEID TANGE.
MÜTAL ON JÕUDU, TA VASARAT LÖÖB
NII KESET PÄEVA KUI KESET ÖÖD.
SEPAD ON MINNA JA MÜTA NÜÜD KOOS
JA RAUDA TAGUMAS TULISES HOOS.
KAS SÜNNIB MÕÖK SIIT VÕI NUGA VÕI MUU?
KUI KÄPAD TÄIS TÖÖD, EI LOBISE SUU!

LASTESUDOKU

4	3			1	5
	1			5	
	6			3	
5	2			4	3

KAKURO

		41	3	23		3	44	
	19				4			8
41	6				6			
9			7			5		
9			14		6	8		
	10				22			17
4			8	24				
6			9			3		
		11			9			
41								
	14			24				

IHKAMINE		SAMSS	MÜNDI VÕI MEDALI ESIKÜLG	MILLAL	POST	LAI TÄNAV PUIESTEE-DEGA	PRANTSUSE KIRJANIK	HISPAANIA KIRJANIK	LEGEN-DAARNE MÜSTIK	EESTI VABARIIK	RÖNTGEN	PRANTSUSE KIRJANIK	UMBES, LIGIKAUDU	NÕNDA	ASESÕNA	ORGAN	IDENTNE									
TEGELANE PULMAS								VÄIKE-PRANGLI																		
MUUSIKA-STIIL					BERBERI RÄNDHÕI-MU LIIGE						SPETSIA-LITEET															
					EMANE						TEGEVUS-KAVA															
KLATŠ										... SIIG					SAKSA K EESSÕNA											
MISTER				MILLILITER			SEISAK								BIO-POLÜMEER											
HAPRAKS TEGEMA				TULIRELV			ÜHE EESTI LINNA ELANIK							EDASTUS-SEADE												
VASTUSE ALGUS																	KÜLA JÕGEVA-MAAL	PUHTIMIS-PREPARAAT	USA KIRJANIK	TAIP	NÕU	TITAAN	LIIGA VARANE	...ÜTLEV (INESSIIV)		
ARSEEN			KÜLLALTKI					MITTE-SAAGIAHNE KAUNITAR				... VABBE				LÕIGE				HULGAST						
			PEAKATE									ILUTAIM				FANTASTI-LINE										
BAIT		MUUSEAS			MAKSE-DOKUMENT					TAANI ISO-KOOD			TAEVA-KARVA													
		ÕPPE-ASUTUS			MAITSE-TAIM					HAPUPIIMA-JOOK			PINNA SUURUS													
VASTUSE JÄTK																							NEOON			
																							EESTI END. NÄITLEJA			
HÄÄLELIK				ORIENT							SAKSA K EESSÕNA				MAAGILINE ELUJÕUD					PÜKSI-KANDJA						
				PIIRE							GEODEESIA-RIIST				KÜSISÕNA					MODULEERI-MISSEADE						
KIUDAINE						LUGU-PEETUD			KÖHN								OSMIK					VÄLJA ARVATUD			KÜTTE-PUUDE VIRN	
						RIST NINE-TÖÖDEKS			ÜLESANNE								AEGU, PAIKU					"ÕNNE 13" TEGELANE				
TÜKK			NAISENIMI					PEKSTUD TUULAMA-TA VILI						ELASTNE POLÜMEER												
			IIRI NAEL					TSIVIIL-						TEHISARU												
VANA-KREEKA LAULIK				NÄRILINE						KLAASSEPP									KEEL DAGESTANIS							
				SPORDI-SÜNDMUS						HOLMIUM									VISMUT							
VIINAMARK				TERAVILI					NAISENIMI						ÜLE-AEDNE								NIKKEL			
				H NAABER					GIGA-						EHK								TONN			
EDVISTA-MA							TURU-VÄLJAK VANA-KREEKAS							EELPOOL-MAINITU												

3. august

06:30 Hendrik Relvega Borneo vihmametsas **07:00** Prillitoos **08:00** Maahommik **08:45** Siin me oleme **09:15** Mida teie arvate? **10:10** Laske mind Lavale **11:00** Hendrik Relvega Borneo vihmametsas **11:30** La Promesa **12:35** Tanel ja kanad **13:05** Planeedipäästjad **13:40** Hyacinth Bucket **14:10** 31. jaoskond **14:30** 31. jaoskond **14:55** Betty diagnoosid **15:40** Vigdís **16:40** Örne 13 **17:10** Mõrvad põhjas **18:00** La Promesa **19:00** Aktuaalne kaamera **19:15** Eesti mäng **20:00** Patrullis **20:30** Eesti nüüd siis Vabariik **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Ukraina stuudio **22:05** Südamed **23:00** Öde Boniface'i mõistatused **23:45** Minu pere

00:25 Godzilla **02:35** Sandhamni mõrvad **04:20** Öhtul! sõpradega **05:35** Postimees.ee **06:00** Nutikas Eesti **06:30** Suvereporter+ **07:00** Silmast silma **07:30** 15 küsimust **08:00** Meie aasta Iraanis **09:00** Inga Lindström: Varastatud süda **11:15** Täistund **12:15** Kodud rahaks **13:15** Alo **13:45** Viimane võmm **14:45** Küladetekiivid **15:45** Lena Lorenz **16:45** Proua Fazilet ja tema tütre **17:40** Kellele kuulub su süda? **18:20** Kuldvillak **19:00** Suvereporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Mis teil siin head on? **21:30** Papsid **22:30** Kaks Kanget Kagu-Aasias **23:25** Ted

01:30 Midsomeri mõrvad **03:30** Normanni uskumatud seiklused **04:15** TV3 uudised **04:45** Kilu seljakotis Jaapanis **05:30** Suvesangarid **06:00** Kälimehed **07:00** TV3 uudised **07:30** TV3 uudised **08:00** Laser **09:00** Märgatud Eestis **10:00** Seiklus Filipiinidel **10:30** Müstiline Eesti **11:00** Suvesangarid **11:30** Joel Ostrati suur õhtusöök **12:30** Eluga Hispaaniasse **13:30** Minu imeline muutumine **14:30** Suletud uste taga **15:30** Suletud uste taga **16:30** Kirgeline torm **18:30** Võimalik vaid TikTakis **19:00** TV3 uudised **20:00** Läbi suve Taaviga **20:30** Jüri ja Gretega külast külla **21:30** Kaks Kanget Mehhiikos **22:30** Siiraga sooja päikese alla **23:30** Bostoni kägistaja

07:00 Mutihärra Mutik **07:10** Loomarahva TV **07:25** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:45** Stella ja Sam **07:55** Põrsas Peppa **08:00** Lolala. Laul hoolimisest **08:05** Karu Karla **08:10** Ella, Oscar ja Huu **08:20** Hei, Kutsa! **08:30** Nahkhiir ja päris hiir **08:40** Luka lustisõidurong **08:50** Lammas Shaun **09:00** Superkangelaste kool **09:15** Kana disco. Kõige suurem sõber **09:20** Putukate suvemängud **09:35** Mömmi ja aabits **09:55** On meie keskel suvi. Entel-Tenteli laululapsed **10:00** Kalailm **10:30** Sinu uus sugulane **11:00** Loodusega koos. Aleksei Turovski **11:20** Vaikimisi **12:10** Elu allpool nulli **12:55** Armas Inglismaa **13:55** Simon Reeve'i Lõuna-Ameerika **14:55** Eesti lood **15:30** Kalailm **16:00** Audrey varjupaik **16:10** Stella ja Sam **16:25** Anna ja sõbrad **16:30** Kõlakoguja **16:35** Ella, Oscar ja Huu **16:45** Luz ja orkester **16:50** Pips ja Popi **17:00** Rebased ja mägrad **17:10** Hei, turbod **17:25** Põrsas Peppa **17:30** Doktor Panda **17:35** Hiir Hops **17:45** Hiir Hops **17:50** Lammas Shaun **18:00** Luise ja Oliver **18:10** Piip ja Tuut. Kõigiviljateater. Tomat ja kurk **18:15** Lumivalgeke **19:15** Lammas Shaun **19:20** Tee koju. Rebecca Maria ja Rasmus Rändvee **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** 8 mm ELU **20:00** Moodsa aja geniaalsed alustalad **20:50** Toideadlik **21:00** Minu meri **21:30** Kümme kaadrit **22:15** Eestlase elu **23:10** Arvamusfestival **23:40** Neli väikest täiskasvanut

4. august

06:30 Hendrik Relvega Borneo vihmametsas **07:00** Prillitoos **08:00** Maahommik **08:45** Siin me oleme **09:20** Mida teie arvate? **10:10** Eesti mäng **11:00** Hendrik Relvega Borneo vihmametsas **11:30** La Promesa **12:25** Sinu uus sugulane **12:55** Minu pere **13:20** Planeedi-päästjad **13:50** Hyacinth Bucket **14:20** 31. jaoskond **14:40** 31. jaoskond **15:05** Betty diagnoosid **15:45** Südamed **16:40** Örne 13 **17:10** Mõrvad põhjas **18:00** La Promesa **19:00** Aktuaalne kaamera **19:15** Eesti mäng **20:00** Üle Atlandi **20:30** Eesti nüüd siis Vabariik **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Ringvaade suvel **22:05** Südamed **23:05** Süü **23:50** Minu pere

00:05 Kurjuse kannul **00:55** Viimane võmm **01:45** Küladetekiivid **02:35** Papsid **03:25** Kurjuse kannul **04:10** Postimees.ee **04:55** Kodus ja võõrsil **05:20** Kellele kuulub su süda? **06:00** Nutikas Eesti **06:30** Suvereporter **07:30** 15 küsimust **08:00** Meie aasta Iraanis **09:00** Inga Lindström: Tuhande tühja maja **11:15** Kuuuuriia **12:15** Kaks Kanget Kagu-Aasias **13:15** Alo **13:45** Viimane võmm **14:45** Küladetekiivid **15:45** Lena Lorenz **16:45** Proua Fazilet ja tema tütre **17:40** Kellele kuulub su süda? **18:20** Kuldvillak **19:00** Suvereporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Ööküaline. Johannes Erm **21:30** Papsid **22:30** Krimi 43 **23:00** Kuum jälg **23:55** CSI: Vegas

01:45 Uuriia Inga Vilkas **02:40** Jüri ja Gretega külast külla **03:50** TV3 uudised **05:30** Suvesangarid **06:00** Kälimehed **07:00** TV3 uudised **08:00** Laser **09:00** Märgatud Eestis **10:00** Jüri ja Gretega külast külla **11:00** Suvesangarid **11:30** Joel Ostrati suur õhtusöök **12:30** Eluga Hispaaniasse: kinnisvara eri **13:30** Minu imeline muutumine **14:30** Suletud uste taga **15:30** Suletud uste taga **16:30** Kirgedes torm **18:30** Võimalik vaid TikTakis **19:00** TV3 uudised **20:00** Läbi suve Taaviga **20:30** Jüri ja Gretega külast külla **21:30** Kaks Kanget Mehhiikos **22:30** Siiraga sooja päikese alla **23:30** Riddicki kroonikad: Kottpime

07:00 Hei, turbod **07:10** Kauboihamster Villi – kangelas tagasitulek **07:35** Pips ja Popi **07:40** Põrsas Peppa **07:45** Doktor Panda **07:55** Hiir Hops **08:00** Hiir Hops **08:10** Anna ja sõbrad **08:15** Luise ja Oliver **08:25** Luz ja orkester **08:30** Audrey varjupaik **08:45** Stella ja Sam **08:55** Superkangelaste kool **09:15** Tom ja Fluffy **09:20** Tõulid loomad **09:30** Europop '96 **09:55** Laul värvitelierist. Saatest Kõige suurem sõber **10:00** Kalailm **10:30** Moodnult **11:20** Elu allpool nulli **12:10** Vaikimisi **12:10** Elu allpool nulli **12:55** Kuidas elad Aleksei Turovski **1,413:15** Kirjandusministri juures **13:45** Ukraina stuudio **14:15** Tähelaev **15:30** Kalailm **16:00** Audrey varjupaik **16:10** Stella ja Sam **16:20** Anna ja sõbrad **16:30** Kauboihamster Villi **16:40** Luz ja orkester **16:45** Pips ja Popi **16:55** Laagrilaul. Laulupesa **17:00** Rebased ja mägrad **17:10** Hei, turbod **17:20** Põrsas Peppa **17:30** Tegus Timmu. Timmu rannaskäik **17:50** Lammas Shaun **18:00** Luise ja Oliver **18:10** Mystery Lane'i põnevad juhtumid **18:30** Tom Gatesi äge maailm **18:40** Floor paneb reeglid paika! **18:55** Operatsioon Ai **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** 8 mm ELU **20:00** Moodsa aja geniaalsed alustalad **21:00** Minu meri **21:30** Püühho **22:10** Musta kasti päevi-kud **23:50** Koletis

5. august

00:50 Mõrvad põhjas **01:40** Eesti nüüd siis Vabariik **02:10** Betty diagnoosid **02:50** 31. jaoskond **03:10** 31. jaoskond **03:36** ERR.ee uudised **06:30** Hendrik Relvega Borneo vihmametsas **07:00** Prillitoos **08:00** Maahommik **08:45** Ringvaade suvel **09:20** Vanad ja kobedad **09:45** Vanad ja kobedad **10:15** Eesti mäng **11:00** Häälega merele **11:30** La Promesa **12:30** Oma saar **13:15** Minu pere **13:45** Hyacinth Bucket **14:15** 31. jaoskond **14:35** 31. jaoskond **15:00** Betty diagnoosid **15:45** Südamed **16:40** Örne 13 **17:10** Mõrvad põhjas **18:00** La Promesa **19:00** Aktuaalne kaamera **19:15** Eesti mäng **20:00** Kadunud Safari otsingul **20:30** Eesti nüüd siis Vabariik **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Ringvaade suvel **22:05** Südamed **23:05** Helgi Sallo. Jumala puudutus

00:45 Viimane võmm **01:40** Küladetekiivid **02:30** Papsid **03:20** CSI: Vegas **04:05** Krimi **04:30** Postimees.ee **04:55** Kodus ja võõrsil **05:20** Kellele kuulub su süda? **06:00** Nutikas Eesti **06:30** Suvereporter **07:30** 15 küsimust **08:00** Meie aasta Iraanis **09:00** Inga Lindström: Armastatud Sven **11:15** Pöörased nullindad **12:15** Kuum jälg **13:15** Alo **13:45** Viimane võmm **14:45** Küladetekiivid **15:45** Lena Lorenz **16:45** Proua Fazilet ja tema tütre **17:40** Kellele kuulub su süda? **18:20** Kuldvillak **19:00** Suvereporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Kodud rahaks **21:30** Papsid **22:30** Seiklus Hiinas **23:00** Naised vormis **23:55** Harry Wild

01:45 Alaska uudised **02:35** Jüri ja Gretega külast külla **03:30** Läbi suve Taaviga **03:50** TV3 uudised **05:30** Suvesangarid **06:00** Kälimehed **07:00** TV3 uudised **08:00** Laser **09:00** Märgatud Eestis **10:00** Jüri ja Gretega külast külla **11:00** Suvesangarid **11:30** Joel Ostrati suur õhtusöök **12:30** Eluga Hispaaniasse: kinnisvara eri **13:30** Minu imeline muutumine **14:30** Suletud uste taga **15:30** Suletud uste taga **16:30** Kirgedes torm **18:30** Võimalik vaid TikTakis **19:00** TV3 uudised **20:00** Läbi suve Taaviga **20:30** Maitserännak Eestis **21:30** Kaks Kanget Kaukaasias **22:30** Siiraga sooja päikese alla **23:30** Näoga mööda asfalti

07:10 Rebased ja mägrad **07:20** Pips ja Popi **07:30** Tegus Timmu. Timmu rannaskäik **07:50** Floor paneb reeglid paika! **08:00** Luise ja Oliver **08:15** Kauboihamster Villi **08:25** Tom Gatesi äge maailm **08:35** Anna ja sõbrad **08:45** Põrsas Peppa **08:50** Stella ja Sam **09:00** Magus molekul **09:15** Tom ja Fluffy **09:20** Tõulid loomad **09:30** Mömmi ja aabits **10:00** Kalailm **10:30** Moodsa aja geniaalsed alustalad **11:20** Päästa mind **12:05** Elu allpool nulli **12:50** Öhtutund **13:50** Näitleja Joller **15:20** OP lood. Kangelaselad kullside talu **15:30** Kalailm **16:00** Audrey varjupaik **16:10** Stella ja Sam **16:20** Anna ja sõbrad **16:30** Kauboihamster Villi **16:40** Looduse superkangelased **16:45** Hei, Kutsa! **16:50** Rõõmutirts **16:55** Rebased ja mägrad **17:15** Mutihärra Mutik **17:25** Põrsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Lammas Shaun **17:55** Lepatriinud. Annabel Piirimees **18:00** Luise ja Oliver **18:10** Mystery Lane'i põnevad juhtumid **18:35** Tom Gatesi äge maailm **18:45** Floor paneb reeglid paika! **18:55** Operatsioon Ai **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** 8 mm ELU **20:00** Šokolaadisõda **21:00** Minu meri **21:30** MEIE BINGO! **22:15** Kättemaks **23:00** Kümme kaadrit **23:45** Katkenud elu

6. august

00:35 Minu pere **01:00** Häälega merele **01:35** Mõrvad põhjas **02:20** Eesti nüüd siis Vabariik **02:50** Betty diagnoosid **03:35** 31. jaoskond **03:55** 31. jaoskond **04:19** ERR.ee uudised **06:30** Häälega merele **07:00** Prillitoos **08:00** Maahommik **08:45** Ringvaade suvel **09:20** Vanad ja kobedad **09:40** Vanad ja kobedad **10:05** Maahommiku lood. Ranna Rantšo loomad, hooldekodus külas **10:15** Eesti mäng **11:00** Häälega merele **11:30** La Promesa **12:25** Oma saar **13:10** Minu pere **13:40** Hyacinth Bucket **14:10** 31. jaoskond **14:30** 31. jaoskond **14:55** Betty diagnoosid **15:40** Südamed **16:40** Örne 13 **17:10** Mõrvad põhjas **18:00** La Promesa **19:00** Aktuaalne kaamera **19:15** Eesti mäng **20:00** Kodukäijad **20:30** Eesti nüüd siis Vabariik **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Ringvaade suvel **22:05** Südamed **23:00** Rick Steini salajane Prantsusmaa

00:45 Viimane võmm **01:35** Küladetekiivid **02:25** Papsid **03:15** Mis teil siin head on? **04:05** Postimees.ee **04:55** Kodus ja võõrsil **05:20** Kellele kuulub su süda? **06:00** Nutikas Eesti **06:30** Suvereporter **07:30** 15 küsimust **08:00** Meie aasta Iraanis **09:00** Inga Lindström: Kauneim koht maailmas **11:15** Südamesoov **12:15** Naisted vormis **13:15** Alo **13:45** Viimane võmm **14:45** Küladetekiivid **15:45** Lena Lorenz **16:45** Proua Fazilet ja tema tütre **17:40** Kellele kuulub su süda? **18:20** Kuldvillak **19:00** Suvereporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Kolm naist karavanis **21:30** Papsid **22:30** Maailm täis luksust **23:30** Heeringas Veenuse öäl

02:45 Maitserännak Eestis **03:50** TV3 uudised **05:30** Suvesangarid **06:00** Kälimehed **07:00** TV3 uudised **08:00** Laser **09:00** Märgatud Eestis **10:00** Läbi suve Taaviga **10:30** Läbi suve Taaviga **11:00** Suvesangarid **11:30** Joel Ostrati suur õhtusöök **12:30** Eluga Hispaaniasse: kinnisvara eri **13:30** Minu imeline muutumine **14:30** Suletud uste taga **15:30** Suletud uste taga **16:30** Kirgedes torm **18:30** Võimalik vaid TikTakis **19:00** TV3 uudised **20:00** Volgadega ümber Musta mere **20:30** Maitserännak Eestis **21:30** Kaks Kanget Kaukaasias **22:30** Siiraga sooja päikese alla **23:30** Arhiiv

07:00 Mutihärra Mutik **07:10** Rebased ja mägrad **07:25** Floor paneb reeglid paika! **07:35** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:50** Kauboihamster Villi **08:05** Kauboihamster Villi **08:20** Tom Gatesi äge maailm **08:30** Põrsas Peppa **08:35** Rõõmutirts **08:40** Hei, Kutsa! **08:50** Rebased ja mägrad **09:00** Magus molekul **09:15** Herra Lapsti lasteteater **09:55** Kurg ja konn. Entel-Tenteli lõppkontsert, 1970 **10:00** Kalailm **10:30** Šokolaadisõda **11:30** Päästa mind **12:10** Elu allpool nulli **12:55** MEIE BINGO! **13:40** Arvamusfestival **14:10** Kersna kõnnib Kadrriorus **15:30** Kalailm **16:00** Audrey varjupaik **16:10** Luka lustisõidurong **16:20** Sam ja Julia **16:30** Kauboihamster Villi **16:40** Väike täitsa suur poiss **16:45** Hei, Kutsa! **16:50** Lenna talu **17:10** Mutihärra Mutik **17:20** Närvikõdi. Laulupesa **17:25** Põrsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Mutihärra Mutik **17:50** Närvikõdi. Laulupesa **17:25** Põrsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Lucas **18:00** Superkangelastekool **18:15** Must ja valge koer **18:25** Piip ja Tuut. Kõigiviljateater. Kuidas taat laadal käis **18:30** Tagurpidi jõgi **18:50** Vandersellide laul. Andero Ermel **18:55** Jalgpall Premium Liiga **19:45** Aktuaalne kaamera **20:00** Jalgpalli Premium Liiga **21:00** Simon Reeve'i Lõuna-Ameerika **22:00** Jeanne du Barry **23:55** Voodist voodisse

7. august

00:00 Minu pere **00:30** Häälega merele **01:00** Mõrvad põhjas **01:50** Eesti nüüd siis Vabariik **02:15** Betty diagnoosid **03:00** 31. jaoskond **03:20** 31. jaoskond **03:46** ERR.ee uudised **06:30** Häälega merele **07:00** Prillitoos **07:55** Maahommik **08:40** Ringvaade suvel **09:15** Vanad ja kobedad **09:40** Vanad ja kobedad **10:15** Eesti mäng **11:00** Häälega merele **11:30** La Promesa **12:25** Veljo Tormis 90. Tormis ja tuules **13:25** Minu pere **13:55** Hyacinth Bucket **14:25** 31. jaoskond **14:45** 31. jaoskond **15:05** Betty diagnoosid **15:50** Südamed **16:40** Örne 13 **17:10** Mõrvad põhjas **18:00** La Promesa **19:00** Aktuaalne kaamera **19:15** Maitserännak Eestimaal **20:05** Saarte lood **20:15** Piirideta põlvkond **20:30** Eesti nüüd siis Vabariik **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Grace **23:10** Legend eluajal **23:40** Häälega merele

00:00 Ööküaline. Johannes Erm **00:50** Viimane võmm **01:40** Küladetekiivid **02:30** Papsid **03:20** Kodud rahaks **04:10** Postimees.ee **04:55** Kodus ja võõrsil **05:20** Kellele kuulub su süda? **06:00** Nutikas Eesti **06:30** Suvereporter **07:30** 15 küsimust **08:00** Meie aasta Iraanis **09:00** Inga Lindström – Tähed Ölandi kohal **11:15** Sinivalged eestlased **12:15** Kolm naist karavanis **13:15** Alo **13:45** Viimane võmm **14:45** Küladetekiivid **15:45** Lena Lorenz **16:45** Proua Fazilet ja tema tütre **17:40** Kellele kuulub su süda? **18:20** Kuldvillak **19:00** Suvereporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Vösavinkel **21:00** Žiguliga isamaal **21:30** Kõök **22:00** Godzilla II: koletiste kuningas

01:50 Maitserännak Eestis **02:45** Läbi suve Taaviga **03:15** Läbi suve Taaviga **03:50** TV3 uudised **05:30** Suvesangarid **06:00** Kälimehed **07:00** TV3 uudised **08:00** Laser **09:00** Märgatud Eestis **10:00** Üks nädal Jesperi ja Mariga **11:00** Suvesangarid **11:30** Joel Ostrati suur õhtusöök **12:30** Eluga Hispaaniasse: kinnisvara eri **13:30** Minu imeline muutumine **14:30** Suletud uste taga **15:30** Suletud uste taga **16:30** Kirgedes torm **18:30** Võimalik vaid TikTakis **19:00** TV3 uudised **20:00** Müstiline Eesti **20:30** Puhkus isadega **21:30** Teemandid on igavesed

07:00 Mutihärra Mutik **07:10** Loomarahva TV **07:20** Põrsas Peppa **07:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:50** Kauboihamster Villi **08:00** Sam ja Julia **08**

Tooma tohter

12. osa

EDUARD VILDE

„Noh, Marjapuu,” ütles tohter, „laupäeva hommikul võite pambu selga võtta – terveid inimesi pole meil haigemajas vaja!”

Välja siis elavate ja tervete maailma! Aga välja ka senisest julgest peljupaigast! ... Toomas ei teadnud, kas ta pidi rõõmustuma või kurvastuma. Nagu külmalõdin vapustas teda tüki aega. Kulus pool päeva ära, enne kui ta sellele ammugi oodatud ja ettekujutatud pöördele rahulikumalt sai mõelda...

Järgmisel päeval viilis siis viimast korda oma salaplaanikese kallal. Kõik oli ette valmistatud. Pärast öde oli veel õemes teda vaatamas käinud ja talle vargsi pihku libistanud paberisse pandud asjakese, mille Toomas hiljemini, kui teiste haigete uinuvad silmad järelevaatamise võimalikuks tegid, ära tundis kui väga tarviliku dokumendi, ehk see küll ta oma ei olnud. Tähtsamad põgenemistingimused olid seega joones. Et lahkumine hommikul kähku läheks, et ta kliinikust, kui tohter jumalaga jäetud, lipsti uulitsale võiks

astuda, õiendas ta arve õe Emma kaudu juba eelõhtul ja pani oma riidekompsu näppuvõtmiseks valmis.

Viimse öö saatis Toomas veidi rahutu unega mööda ja tõusis hommikul varaselt üles. Kella üheksa ajal, kui kohv joodud, pistis öde Emma oma kullakarva pea ukse vahelt sisse ja küsis, kas Marjapuu on minekuks valmis.

„Valmis jah!”
„Tohtrihärja ootab teid juba kontoris.”

Toomas võttis kimbu, soovis haigetele head paranemist ja astus vahekotta.

„Jumalaga siis, Marjapuu, ja head õnne,” ütles halastajaõde väljas, teine jalg ülemisele korrale viiva trepi astmele tõstetud.

Toomas tahtis talle sooja tänu öelda, sõnad jäid tal aga ärevuse pärast enamasti kurku kinni. Öde Emma naeratas heldelt, pistis oma sõrmeotsakesed talle pihku ja astus siis kärmesti trepist üles.

Kontor oli kohe trepi vastas. Marjapuu pani pambu ukse kõrvale maha ja seisatus veidi, et korraldada peas tohtrile öeldavaid tänu sõnu. Kohendanud ruttu veel

kraed ja silinud pead, avas ta ukse ja astus, müts näpu vahel, sisse.

Tohter ei olnud üksinda. Tema kirjutuslaua otsas istus sigarit suitsetades keegi härra mundris ja mõõgaga. Ukse kõrval seisis veel mõõgamehi – kaks tugevat linnavahti. Dr Grauenfels lõpetas pristaviga puhutud lahke jutu mõne pikema lausega, enne kui aeglaselt pööras silmad sisseastunu poole.

„Tjah, armas Marjapuu,” ütles ta, kõpsides paberinoaga lauale, „see härra siin tahab teid nüüd enese hoolele võtta. Minu kohus oli muidugi ülemusele teada anda, et olete minu juures.”

Marjapuu vaikis tüki aega. Siis nihkus tohtrile ligemale, ikka ligemale ja karjatas äkitselt, nagu lõhkeks tal süda:

„Teie, tohtrihärja, teie – teie...”
1908

Lõpp

Eduard Vilde portree.

VIRUMAA MUUSEUMID

• „Jumalaga siis, Marjapuu, ja head õnne,” ütles halastajaõde väljas, teine jalg ülemisele korrale viiva trepi astmele tõstetud.

SUDOKUD

9		5		7		2		3
		2	3		1	4		
	9		4		8		1	
	3						2	
	2		9		7		6	
		9	7		2	6		
8		6		9		7		2

9				1				2
			6		9			
6		2				3		4
5			9		7			6
		6				1		
2			4		1			9
4		8				6		7
			5		6			
1				4				3

KUHU MINNA

• KONTSERT

Haapsalu kultuurikeskuses:
3. augustil kl 18 X suvekursuse noortele pianistidele avakontsert. Esinevad suvekooli õppejõud. Tasuta.

• MUUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum
E-P kl 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus
E-P kl 11–18. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda
K-P kl 11–18. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum
K-P kl 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum
K-P kl 11–17. www.salm.ee.

Lyckholmi muuseum ja Saare mõis
K-P kl 10–18.

Rannarootsi muuseum
T-L kl 10–18; P ja E kl 10–16.

Rõude muuseum
R-L kl 12–16, muul ajal ette teatades roudemuuseum@gmail.com või telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum
T-L kl 10–17. E-post: lihulamuuseum@laaneranna.ee.

Vormsi talumuuseum
E-P kl 11–17.

• NÄITUSED

Okase muuseum
(Karja tn. 24, Haapsalu)
I korruse näitusesaalis avatud Mare Mikoffi ja Berit Talpsepp-Jaanisoo näitus „Keskustelu / conversation” kuni 25.10.2026.
II korruse näitusesaalis püsinäitus „Evald Okase looming.”

Haapsalu raekoda
„Murtud karkude linn. Haapsalu kuurort 200”.

Raudtee- ja sidemuuseum
Näitused Eesti raudtee ning telefoni, raadio ja telerite ajaloost.

Haapsalu linnus
„Pool sajandit arheoloogiat Lääne-Eestis”.

Keskraamatukogu (Posti 3)
Laenutussaalis: Pärnu portselanimaali seltsi Lüster näitus kuni 29.8.2026.
Raamatukogu trepigaleriis: Andi Vesikioja fotonäitus „Läbi kaamera silma”. Näitus avatud kuni 29.8.2026.

Lasteraamatukogus
(Wiedemanni 11)
Rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Maagiline mets”.

Haapsalu kultuurikeskuses ja linnagaleriis (Posti 3):
Haapsalu kultuurikeskuses:
3. augustil kl 15 Põhja- ja Baltimaa-de koomiksinäituse „Mythbusters” avamine. Näitus jääb lahti 31. augustini.
Linnagaleriis: Laura Põllu ja Gary Markle'i näitus „Õrnad koletised soojal päeval”.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2):
majagaleriis: Haapsalu kunstikooli täiskasvanute joonistamiskursuse õpilaste tööde näitus „Pildilood punase mütsi ja halli kasukaga” kuni 2. augustini.
Hoovigaleriis: Riin Palloni isikunäitus „Rändavate kujutluste kajakad” kuni 2. augustini.
Keldrigaleriis: Liisa Leit „Mõlemal pool läve” kuni 2. augustini.

Lihula muuseumis
(Lihula mõis, Linnuse tee 1):
näitus „Lihulas sündinud looduste- teadlane Wilhelm Konstantin Frommhold Petersen” püsi-ekspositsioonis.
T-L kl 10–17.

Vormsi talumuuseum
Sviby, Vormsi
Vormsirootslaste lugu ja eluolu 19.–20. sajandil.
1.–30.08 avatud K-P kl 11–17.

Ants Laikmaa muuseum
Kai Kaljo näitus: „Isa, sulle on kiri”.

Iloni Imedemaa
Ilon Wiklandi illustratsioonide näitus „Rõõvlitutar Ronja maailmad”. Näitus „Kogu vaates. Ilon Wiklandi kollektsioon 20 aastat Haapsalus”.

• RAAMATUKOGUD

Keskraamatukogu (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11)
T-R 10–18, L 10–15, laenutuspunkt (Kastani 7) suletud.

Uuemõisa raamatukogu
(Ehitajate tee 3, Uuemõisa)
T, N 10.30–13.30, 14–18.30, L 10–15.

Asuküla raamatukogu
(Mägari küla):
1.04–31.10: T, K 10–18, N 10–16, R 9–15.
Kuu 2. ja 4. laupäev 9–15.

Ridala raamatukogu
(Kooli 1, Panga küla):
augustis avatud K kl 13–18.

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:
Posti 30, 90504 Haapsalu.
Toimetis 473 7111, info@le.ee
Kuulutused 473 7111, le@le.ee
Reklaam 473 7111, reklaam@le.ee
Kodulehekülj: www.le.ee

Peatoimetaja Alvar Õepa
Toimetajad Kaie Ilves, Malle-Liisa Raigla, Andra Kima, Kaire Reiljan, Juhan Hepner
Keeletoimetaja Riina Tobias
Kujundaja-kujundaja Tiina Kelviste

Reklaamitoimetaja Merelle Kallas
Klienditeenindaja Kaire Vilson
Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504 Haapsalu, tel 473 7111
Trükitud Printallis

Pangakontod
Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031, SEB EE62 1010 6020 0251 5004
Kojukandeprobleemid:
tel 661 6616, info@omniva.ee.

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee.

Nautige suve

Lääne Eluga!

Tellimiseks võtke ühendust le@le.ee, helistage 473 7111 või tulge toimetusse aadressil Posti 30, Haapsalu.

MÜÜK

Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Auto-raadiod ja -kõlarid. Autoalarmid. LVL OÜ, Posti 39 (veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

Müüa mustsõstrad. Hind 6 eur/kg. Isekorjajale soodustus. Tel 5656 6874, Toomas.

PUIT

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Kask ja kuiv puu alates 65.-, transport 3–9 ruumi. Tel 505 5203.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa 3meetrist küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohale toomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Vedu hinnas. Müüa kuiva ja märga küttepuid. Pikkus vastavalt soovile. Tel 5666 0431.

Müüa kuiva (al 75.-/ruum) ja märga (al 65.-/ruum) küttepuid. Tel 5557 8483 ja 5394 0403.

Müüa kuiva sangleppa. Pikkus 40 ja 50 cm. Vedu Haapsalu ümbrusse tasuta. E–R 9–16. Tel 5668 1436.

TEENUS

Developing Ehitus OÜ

Katuste renoveerimine, fassaaditööd, majade ehitus, üldehitus.

Tagame kvaliteedi. Pakume koostööd korteriühistutele.

Tel 5566 1168.
E-mail: info@developingehitus.ee.

Teostame majade, abihoonete ja aedade ehitusi, tänavakivide paigaldust, võtmed kätte lahendused. Dekkan.ehitus@gmail.com. Tel 5632 7955.

Hauaääriste ja -kivide paigaldus. Haudade hooldus ja muud kalmistutööd. Tel 557 3287, Jevgeni.

Puurkaevude ja maaküttegaevude puurimine ning projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, kärg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus ja üldehitustööd nii sees kui väljas. Saabtehtud OÜ, tel 5454 0423.

Katuse turvatoodete müük ja paigaldus. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldus. Tel 5347 7919.

Ohtlike puude raie, võsaloikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Massaaž ja pediküür eakatele Teie kodus. Tel 5887 0678.

Rakkekaevude kaevamine, puhastamine, süvendamine ja rõngaste vahetamine. Kaevumaja ehitus ja käsipumpade remont. Tel 557 4792.

Telli elektritööd mugavalt ühest kohast! Esmane konsultatsioon on tasuta. Võta meiega ühendust: +372 5573621; info@helmut.ee. Majandustegevuste nr: TEL004787. Helmut Electric OÜ

Fekaalivedu, septikute tühjendamine E–P, ka pühade ajal, tel 515 7000.

Katuste, fassaadide pesu ja värvimistööd. Katuste renoveerimine/paigaldus. Paigaldame katuseredeleid ja vihmaveerenne. Töökogemust 16 aastat. kpekatuspesu.ee, tel 5638 8994.

OTSIN TÖÖD

Otsin siseviimistlus- ja krohvimis-töid. Võib pakkuda ka väikesi üldehitustöid. Tel 5637 1399.

TÖÖPAKKUMINE

Haapsalu Veevärk AS pakub tööd reoveepuhasti juhatajale, täpsem info kodulehel (www.hvv.ee).

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

TEATED

Haapsalus aadressil Sadama 22 suletakse vahemikul 03.08–11.08 pool sõidurada.

OÜ Fund Ehitus

Soovite õnnitleda oma lähedasi või teile tähtsaid inimesi?

Saatke oma õnnitlused aadressile le@le.ee või helistage 473 7111.

Reklaamisoovid: reklaam@le.ee

Kuulutused, teated: le@le.ee

KAKURO

	23	8	6		11	19		41	17
13				10	4			15	
24								17	
10			34					15	
		11	24						
		37			14	10			13
	12			10			14		
3				5			17		
45									
6			5			17			
	12		13			20			
				6	24			22	12
	18						10		
7							16		
8			36						
14			8			24			

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisiabikeskus.weebly.com/

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal.

Annetusi saab teha MTÜ Läänemaa Abikassa kontole EE592200221046665398, Swedbank AS.

Teave veebis www.abikassa.ee.

E-post laanemaa.abikassa@gmail.com.

LVÜ

Läänemaa vähiühing on pakkunud oma liikmeile ja nende peredele tuge juba üle 20 aasta. Oleme tänulikud abi ja toetuse eest. Läänemaa vähiühing, SEB EE621010220047448013.

„Kas aima, kui habras on niit, mis mind sinu või eluga seob, ja jäädavalt minema siit mõni õnnetu hetk minu viib.“
[Urmas Alender, „Kui mind enam ei ole”]

Teatame kurbusega, et lahkus kallis isa ja vanaisa HEIKI KIBE 25.8.1956–26.7.2026. Ärasaamine on teisipäeval, 4. augustil kell 14 Hingeviili leinasaalis, Kalmistu tn 3a.

Leinavad omaksed

Kauaaegset töökaaslast HELGA ROOSILEHTE mälestavad töökaaslased kunagisest Nõva kolhoosist.

Päev õhtule laskus ja lõppes elurada... VILMA LIIN Sõdamlik kaastunne kõikidele lähedastele.

Saima perega

Mälestame meie seast lahkunud HELGA ROOSILEHTE. Kaastunne omastele.

Nõva pensionäride ühendus

Avaldame sügavat kaastunnet Peeter Hermikule abikaasa surma puhul.

Lääneranna gümnaasium

Avaldame siirast kaastunnet Harald Luurile kalli POJA kaotuse puhul.

Linnamäe Lihatööstuse pere

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikes leinas langetame pea...

TÄHTSAD TELEFONINUMBRID

Hädaabi	112
Riigiinfo telefon	1247
Konsulaarabi	5301 9999
Perearsti nõuandetelefon	1220
Läänemaa haigla registratuur	472 5800
Lasteabi	116 111
Usaldustelefon	126
Läänemaa naiste tugikeskus	504 2300
Haapsalu linnavalitsus	472 5300
Haapsalu veevärk operatiivinfo	473 5013
näitude teatamine	473 5016
Imatra Elektri rikketelefon	715 0188
Haapsalu loomade varjupaik	523 8957

Lõika välja ja hoia nähtaval.

Lugege veebis online.le.ee.

TALLINNA KREMATORIUM

PAKUME KÕIKI MATUSETEENUSEID HAUA-, URNI- JA TUHASTAMISMATUSED MATUSE VORMISTAMISE VÕIMALUS INTERNETIS KORRALDAME MATUSEID ÜLE EESTI ÖÖPÄEVARINGNE TRANSPORT KAKS KABELIT

www.krematorium.ee telefon 623 8808 (24h) Pärnamäe tee 36 Tallinn

HINGEVIIUL MATUSEBÜROO

BÜROO AVATUD E–R 10–15 KALMISTU TN 3A, HAAPSALU TEL 58 503 340 (kontor), 5846 1111 www.hingeviul.ee info@hingeviul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustöid Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakumine ja info: hingeviul@gmail.com / 58 503 340

Reakuulutus (iga avaldamine): rida 2,10 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega), arvestus käib täisridade kaupa; töötsumiskuulutus 3.- iga avaldamine. Püsikuulutuse soovist kirjuta le@le.ee. Teated: rida 3,20 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega), arvestus käib täisridade kaupa. Raam ja paks kiri paberlehes lisavad igaüks hinnale 5 eurot. Rubriik „Kuhu minna”: rida 1,70 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega), arvestus käib täisridade kaupa. E-post le@le.ee. Leinakuulutus, tänu ja õnnitlus – väike 28.-, suur 54.- (eraisik); väike 34.-, suur 64.- (firma), suur matusestate – 28.- (eraisik), 34.- (firma)

ERAKOOL

Rekordijahil soomlane uhab läbi Läänemaa

Pühapäeval võib näha Haapsalust ja Läänemaalt rullsuuskadel läbi sõitmas Soome sportlast Teemu Virtanenit, kes püstitab ultrasuusatamise maailmarekordit. Mees tahab 40 tunniga läbida 700 kilomeetrit, tehes Eestile selle ajaga ringi peale.

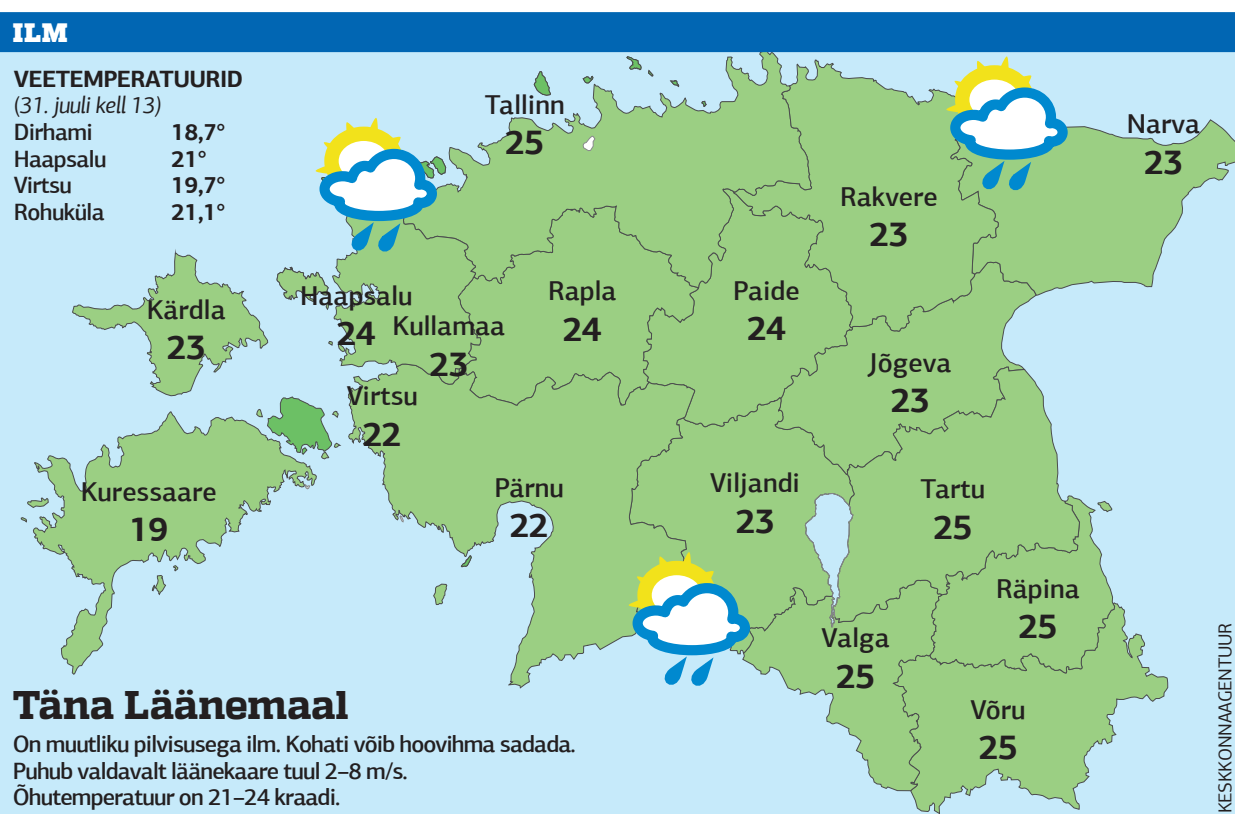
58aastane Virtanen alustab oma teekonda laupäeval Tallinnast ja läbib ilma magamata kogu distantsi, mis kulgeb läbi Rakvere, Mustvee, Tartu, Viljandi ja Pärnu Tallinna tagasi. Haapsallu peaks mees oma arvestuste kohaselt jõudma pühapäeval kella 15–16 vahel.

Eialgu oli Virtanenil plaan läbida rullsuuskadel kõik kolm Balti riiki, kuid lõpuks otsustas ta piirduda Eestiga. Mehe sõnul seob teda Eestiga isiklik side, sest on mitmel korral treninud Otepääl ja läbinud ka Tartu maratone.

Virtanen on Soome vastupidavusvalade sportlane, ajakirjanik ja kahekordne Guinnessi maailmarekordi omanik. Virtanenit rekordikatset jäädvustatakse rahvusvahelise dokumentaalfilmi jaoks. **KAIRE REILJAN**

ILM

VEETEMPERatuurid
(31. juuli kell 13)
Dirhami 18,7°
Haapsalu 21°
Virtsu 19,7°
Rohuküla 21,1°

Pühapäev

läänetuul
4–6 (14) m/s

öö päev

12°...21°

Esmaspäev

läänetuul
4–7 (15) m/s

13°...21°

Teisipäev

edelatuu
3–4 m/s

12°...23°

Kolmapäev

muutlik tuul
2–3 m/s

13°...24°

KESKKONNAAGENTUUR

VAATA KA
WWW.LE.EE

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA

Ralume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, leplikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Lääne Elu

paber- ja digilehe hinnakiri

1 kuu
3 kuud
6 kuud
12 kuud
E-arve

PABERLEHT

14
40
75
137
12

PABER+DIGI

18
50
95
174
15

DIGILEHT

9
21
39
76
8

DIGILEHE PÄEVAPILET

1,60
473 7111
le@le.ee

Lugege veebis
online.le.ee.

MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts kuulutab välja EMKVF „Perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ 2026. aasta II taotlusvooru ja korraldab infopäeva 18. augustil algusega kell 15.00 Haapsalu kultuurikeskuse rõdusaalis (Posti 3, Haapsalu)

Projektitoetuste taotlusi saab esitada e-PRIA keskkonnas 2.–15. septembril 2026 järgmistes tegevussuundades:

- Vee-elusressursside väärimine ja otseturustamine. Toetusvahendite maht 202 329,45 €. Maksimaalne toetus projekti kohta 100 000 €.
- Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine. Toetusvahendite maht 20 696,22 €. Maksimaalne toetus projekti kohta 200 000 €.
- Majandustegevuse mitmekesistamine. Toetusvahendite maht 220 549,90 €. Maksimaalne toetus projekti kohta 75 000 €.
- Looduskeskkonna tingimuste parendamine. Toetusvahendite maht 36 538,13 €. Maksimaalne toetus projekti kohta 50 000 €.
- Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine. Toetusvahendite maht 103 221,32 €. Maksimaalne toetus projekti kohta 40 000 €.
- Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine. Toetusvahendite maht 130 872,28 €. Maksimaalne toetus projekti kohta 40 000 €.

Tegevussuundade toetatavate tegevuste ning taotluste hindamise kriteeriumitega saab tutvuda Läänemaa Rannakalanduse Seltsi kodulehel www.lrs.ee alajaotuses „Projektitoetused“.

Konsultatsioonivõimalused

Info ja konsultatsioonide saamiseks võtta ühendust telefonil +372 5301 9815, e-posti aadressil info@lrs.ee või eelkõikuleppel MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Seltsi kontoris aadressil Nurme 2, Haapsalu.

18. augustil 2026 toimuval infopäeval käsitletavat teemad:

- Toetusvahendid 2026. aasta II taotlusvoorus
- Taotlejad ja toetuse määrad
- Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud
- Ostumenetlus
- Nõutavad dokumendid
- Toetuse maksmise tingimused

Infopäeval osalemine on tasuta

Info ja registreerimine e-posti aadressil info@lrs.ee või telefonil +372 5301 9815.

Kinnisvarajutud tassi kohvi ja koogiga!

Tule küsi kinnisvara alast nõu, räägime mis kinnisvaraturul toimub!

Helista või kirjuta mulle ja lepime aja kokku! Kohvi ja kook on minu poolt!

Annelly Sermat
+372 513 5163
annely@karjakv.ee

Kui soovite jõuda potentsiaalse kliendini, siis tutvustage oma tooteid või teenuseid

Lääne Elu
veebis
sisuturundus-
artikliga!

Küsige lisa aadressil reklaam@le.ee.

2026 **KIIRENDUSSPORDI EESTI MEISTRIVÕISTLUSED**

Ghost Performance August Meet

15.-16. augustil
Kiitsi (Haapsalu) sõjaväelennuväljal

Ajasõidud, eliminaatorid, finaaliid | Superautod
Palju ägedaid masinaid ja motikaid | Tegevusi tervele perele

Tule kiirendusspordi festivalile

15. augustil kell 20 TANEL PADAR

TOP FUEL DRAGSTER
0-100 km/h alla 0,5 sekundi
tippkiirus üle 500 km/h

Tutvu programmi ja ajakavaga www.kiirendussport.ee